БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана.

БУРЯАД YНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 151 (10519) | 1964 оной июниин 27, суббото | Сэн 2 мүнгэн

1964 он июниин 27

МАЛ АЖАЛАЙ ПРОДУКТ ХУДАЛДАХА ТҮСЭБӨӨ ДҮҮРГЭГШЭД УЛАМ ОЛОШОРЬООР

ГЭЭГДЭГШЭД ТҮРҮҮШҮҮЛҺЭЭ ЖЭШЭЭ АБАГТЫ!

ҺҮ ХУДАЛДАХА ХАХАД ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

Хоринин үйлэдбэриин управлениин совхозууд гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэй түсэб болзорһоонь урид, июниин 24-дэ дүүргэбэ. Түсэбэй ёһоор 30330 центнер худалдаха һаа, 31100 центнер һү тушааба. Энэнь үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 4000 центнерээр ехэ болоно.

Управлениин совхозууд, ажалшад үндэгэ худалдаха хахад жэлэй түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ ёһотой хубитаяа оруулаа. Үндэгэ худалдаха түсэб 107 процент дүүргэгдээ гэхэ гү, али нёдондо жэлэйхиһээ 26 процентээр олон үндэгэн тушаагдаа.

Гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө июниин 20-до дүүргэһэн Хэжэнгын совхоз илангаяа горитой амжалта туйлаа. Нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо гүрэндэ 43 процентээр ехэ һү худалдаба. Коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэдэ хүртэһэн Бахлайтын һү һаалиин фермынхид үдэр бүхэндэ нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 10 килограмм хүрэтэр һү һаана. Тэндэхи эрхим һаалишад П. Цырендылыкова, Ю. Дамбаева, И. Жигжитова, Е. Санданова гэгшэд үнеэн бүхэнһөө үдэр бүри 12—14 килограмм һү һаадаг болонхой. Иигэжэ эдэнэр гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб һараар уридшалан дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 600 центнер һү худалдаа.

Управлениин совхозууд хахад жэлэй түсэбһөө гадуур 3 мянга гаран центнер һү худалдаха, үндэгэ худалдаха жэлэй түсэб дүүргэхэ уялгатай.

А. РАНДИН,
Хоринин хүдөөгэй парткомой секретарь.
К. ДАГБАЕВ,
үйлэдбэриин управлениин начальнигай орлогшо.
Б. АЮРОВ,
Хоринин аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР 2500 ЦЕНТНЕР

Яруунын үйлэдбэриин управлениин совхоз, колхозууд гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэй түсэб уридшалан, июниин 25-да 101 процент дүүргэв. Кварталай дүүрэтэр түсэбһөө гадуур гүрэндэ 2500 центнер һүн худалдагдахань.

Яруунын совхозой малшад түсэбһөө гадуур 1100 центнер, Нарһатын —900, Иисэнгиин — 800, «Комсомольский» — 500 центнер һү тушаахаар шиидэв.

Управлениин ажахынууд гүрэндэ үндэгэ худалдаха хахад жэлэй түсэб 12 процентээр үлүүлбэ. Кварталай эсэс болотор хахад жэлэйнгээ түсэб 23 процентээр үлүүлхэ байнабди.

Мүн мяха, нооһо худалдаха түсэб горитойгоор үлүүлэгдэхэнь.

Н. ПАВЛОВ,
Яруунын хүдөөгэй парткомой секретарь.
Г. ТЮМЕНЦЕВ,
үйлэдбэриин управлениин начальник.
Ц.Д. ЖАЛСАНОВ,
аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

ХҮЛЕЭГЭЭД ҺУУХА САГ БЭШЭ

Үндэгэ худалдалгаар республикаяа хойшо татагшад эдэ—Кабанскын, Түнхэнэй, Хяагтын управленинүүд

Манай республика Эрхүүгэй, Шэтын областьнуудтай мүрысэдэг гээшэ. Эдэ хүршэнэрнай үндэгэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргэнхэй. Харин манай республика гүрэндэ үндэгэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб июниин 24-нэй мэдээгээр 85 процентдэ хүргөө.

Гэхэ зуура, үндэгэ тушаалгаар хахад жэлэй түсэб дүүргэһэн управленинүүд республикадамнай бии. Яруунын үйлэдбэриин управлени үндэгэ худалдаха түсэбөө 109 процент, Зэдын—107 процент, Хоринин—107 процент дүүргэв.

Зарим үйлэдбэриин управленинүүд гүрэндэ үндэгэ худалдалдаар тэсэшэгүй гээгдэлдэ оронхой. Кабанскын управлени хахад жэлэйнгээ түсэб, оройдоол 57 процент, Түнхэнэй управлени—64, Хяагтын—79 процент дүүргээд байна. Иигэжэ үндэгэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб республикымнай дүүргэхэ хэрэгтэ эдэ управленинүүд һаад тойбо ушаруулба. Иимэ байдалай тохёолдоһые мэдэбэшье, эндэ дурдагдаһан үйлэдбэриин управленинүүдэй, аймпотребсоюзуудай хүтэлбэрилэгшэд һанаагаа зобоногүй. Гүрэнэй түсэб дүүргэхэ асуудалда иимэ хайша хэрэгээр хандаха ушартай яашье эбсэжэ болохогүй.

Үлэһэн богонихон болзор соо хахад жэлэй түсэб дүүргэхын тула 2476 мянган үндэгэ худалдаха болонобди. Зүгөөр июниин хоёрдохи арбан хоногой туршада оройдоол 1792 мянган үндэгэн худалдажа абтаа.

Хахад жэлэйнгээ түсэб заабол дүүргэхын түлөө шангаар ажаллаха хэрэгтэй. Колхоз, совхозуудай шубуудай фермэнүүдэй ажал һайжаруулха, үндэгэ худалдалгада хүдөөгэй бүхы хүн зониие эдэбхитэйгээр хабаадуулха тушаа зохихо хэмжээнүүдые дары абаха ушартайбди.

Л. ПЕТИНОВ,
Буряадай АССР-эй Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерствын таһагай ахалагша инспектор.

СУУТА ХАРТААБХАШАНАЙ ЗВЕНОДО

Жэл бүри тогтууритай һайн ургаса абажа, гансашье совхоз соогоо бэшэ, харин республика соогоо мэдээжэ болоһон Акулина Федоровна Мильгуновагай звено энэ жэл нёдондонойхидо орходоо нилээд ехэ талмай дээрэ хартаабха тараяад, тэрээнээ элдүүрилэн харууһалжа байна.

Тарилгын дүүрэһэнһээ хойшо звеногойхид хартаабхынгаа талмайе хоёрдохёо борнойлоо. Борнойлгын саг соогоо хэгдэһэнэй ашаар нолн дээрэхи буртаг үбһэн бүрин сэбэрлэгдээ.

Нүхэр Мильгуновагай даадаг звеногойхид үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо энэ жэлдэ газараа нилээд һайнаар элдүүрилһэн, наг шэбхэ, минеральна тэжээл ехээр гаргаһан байна.

— Хабартаа, тарилгын урда тээ газараа нэгэ дахин һайса уһалхадамнай шиир нойтоёо табидаггүй,— гэжэ Акулина Федоровна хөөрэнэ.

Энэ үнгэрэгшэ жэлдэ нүхэр Мильгуновагай звеногойхид Онохойн совхоз соогоо эгээн ехэ хартаабха хуряажа абаһан байгаа.

Энэ жэлдэ тэдэнэр тарилгынгаа 120 гектар талмай дээрэһээ тус бүриһөөнь дунда зэргээр 110 центнер, тэрэ тоодо 20 гектар дээрэһээнь 150—150 центнер хуряаха уялга абаа.

И. БАЛЬДИРОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Мильгунова тракторист Н. Спиридоновтой хөөрэлдэжэ байна.

Фотонь авторай.

ХҮДӨӨГЭЙ ПРОФОРГАНИЗАЦИИН ХАЛАН АБАМААР ДҮРШЭЛ

...ектромашина» завод шэнэ продукци бүтээжэ ...эр үйлэдбэреэ бэлэдхэжэ байба. Энэ хэрэгтэнь ... бэрхэшээл тохёолдоо. Эгээл һула газарынь ...ическа цех болобо. Шэнэ продукци бүтээхээр үй...рез үргэдхэхэ гэхэдэ токарна станогууд үсөөн, ...й урданай эмхидхэл мүнөө үеын эрилтэ, хэм...хангажа шадахагүй байгаа.

...редприятиин техническэ алба дүүргэдэг хүдэл...гшэд шэнэ продукци үйлэдбэрилхэ асуудалда, ...й гол цехүүдэй үйлэдбэридэ һаналаа табяад, ... забдагүй хүдэлжэ байба. Механическа цехтэ ...й хүрэхэ ээлжээниинь дүтэ бэшэ һэн. Тиихэдэ ...риятиин үйлэдбэриин саг үргэлжын зүблөөн энэ ... асуудал шиидхэжэ эхилээ бэлэй. Механичес...хэй байдалтай һайнаар танилсаһанай, техничес...технологическа арга боломжыень элирүүлһэнэй ...эр профсоюзна эдэбхитэд эмхидхэлэй-техническэ ...хжээ ябуулга бэелүүлхэ гэжэ хараалба. Оньһото ...аргаар бэлэдхэхэ, түрүү дүй дүршэл хэрэглэхээр ...эгдэбэ. Үйлэдбэриин энэ һула газар үргэдхэхын ...техническэ, технологическа талаараа таарамжатай ...ар бодомжолжо үзэгдэһэн түсэб зохёогдоод, заво...ралан нарижуулагшад тэрэнээ бэелүүлжэ эхилэн. Иигэжэ профсоюзна эдэбхитэдэй һайн дураар ... предприятида шухала удха шанартай асуудал ...хэ арга олдобо. «Электромашина» заводой саг ...жын үйлэдбэриин зүблөөндэ хабаадагшадай ду...лаар һүүлэй үедэ 250 хэмжээ ябуулга хараалаг... бэелүүлэгдээ. Тэдэнһээ 60 мянган түхэригэй ...алта хэгдээ.

... мянган түхэригэй арьбалалтаар энэ хэрэг хи...гдана бэшэ. Хүдэлмэришэд, инженер, алба хааг...е өөһэдынгөө предприятиин эзэн ёһоор хүмүү...нэ хэрэгтэ тэрэнэй моральна ашаа үрыень мүн...тоолохоор бэшэ. Имагтал профсоюзай хүдэлмэри ... эмхидхэһэнэй ашаар моральна талаараа ехэ ...рэ үгэбэ, ажалай эдэбхи үүсхэл бадаруулба.

...лектромашина» заводой профсоюзна организа...хүдэлмэри тухай эндэ дурдагдаа. Тэрэшэлэн ...-Үдын локомотив, вагон заһабарилгын заводой, ... сэмбын фабрикын болон бусад олон промыш... предприятинуудай профсоюзна организацинууд ... имэрхүүгээр ажаллана.

...нэ хадаа баадхалгын эмхи бэшэ, харин хүмүү...гын эмхи, элсүүлгын, һуралсалай эмхи, энэ ... ударидалгын, ажал эмхидхэлгын һургуули, ...низмын һургуули мүн» гэжэ агууехэ Ленинэй ...эн заабариие мүнөө промышленна профсоюзна ...зацинууд шадамар бэрхээр, оролдосотой һай... бэелүүлжэ байна.

...лэдбэриие хүтэлбэрилхэ, техническэ дэбжэлтэ ...а, экономическа шэнжэлгэ хэхэ, ниитын ажал ... олониитэ хүдэлмэришэдэй хабаадалсаха шэнэ, ...хэтэй онол арга промышленна предприятинуудта ... дэмжэгдэдэг болоо. Үйлэдбэриин саг үргэлжын ...ен, экономическа шэнжэлгэ хэхэ, конструктор... ниитын бюро, шанарай талаар соведүүд гэхэ ... олон ниитын эмхи тэдэнэй тоодо оролсоно. ...союзай ажабайдалай шэнэ үзэгдэлнүүд, али бү...хүдэлмэринь коммунизмын туһада зорюулагданхай. ...ие баримталһан иимэ жэшээ дурдая. Мебельнэ, болбосоруулгын комбинадай экономическа шэн...гэ хэхэ ниитын бюрогой ажал ябуулга 100 мян...түхэригэй арьбалалта хэхэ арга олгоһон байна.

...рофсоюзна хүдэлмэриин үнэтэ энэ дүй дүршэл ...ын шадабари, бүгэдэндэ мэдээжэ болоно ха юм. ... дүй дүршэл нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ гээшэ ... орон дотор хуули ёһон болонхой гэхээр. Рес...кымнай бүхы профсоюзна организацинууд ажал ... түрүүшүүлэй зэргээр эмхидхэхэ үүргэтэй. ...шленностиин профсоюзуудай түрүү дүй дүршэл ... тосхонуудай профсоюзна организациин шада...болгохо хэрэгтэ тусхай анхарал хандуулмаар.

...лэдбэриин саг үргэлжын зүблөө эмхидхэхэ, ...омическа шэнжэлэлгэ хэхэ ниитын бюро, уралан ...жуулагшадай бүлэг байгуулха гэхэ мэтэ профсоюзай хүдэлмэриин онол арга тухай хэлэгдэнэ. Хүдөө ажахын предприятиин ажал ябуулга нарижуулан һайжаруулха хэрэгтэ тосхондо хэрэглэгдэһэн түрүүшын хүдэлмэри ехэ удха шанартай байба. Энээниие нимэ жэшээ дээрэ харуулая. Торинин совхоз ашаг олзо үгэдэг ажахы юм. Гэбэшье эндэ эмхидхэгдэһэн үйлэдбэриин саг үргэлжын зүблөөнэй гэшүүд аша туһатай ехэ хүдэлмэри хэнэ.

1963 оной продукциин өөрынь үнэ, 1964 ондо тэрэниие хямдаруулха зорилго тухай асуудал зүбшэн хэлсэхэдээ, тэдэнэр горитой дутагдал элирүүлээд, тэдэниие усадхаха үнэтэ хэдэн дурадхал оруулба. Зарим ажал оньһожоруулха, Ара Торинин мал адуулха бэлшээри зүбөөр хэрэглэхэ, адуун һүрэг олошоруулха дурадхал хэгдэһэн, совхозой хүдэлмэришэдэй дунда экономическа һуралсал эмхидхэхэ түсэб табигдаһан байна. Үйлэдбэриин энэ зүблөөнэй дурадхалнууд ажахын хүдэлмэришэдтэ горитой туһаламжа хүргэнэ, үйлэдбэриие хүгжөөхэ шухала, бодото түсэб болоно гэжэ совхозой директор нүхэр Таюрский тэмдэглэнэ.

Экономическа хүдэлмэридэ олониитые хабаадуулха талаар промышленна предприятинуудай, зарим совхозуудай профсоюзай организацинуудай дүй дүршэлэй хүдөөдэ үргэнөөр дэмжэгдээгүй байһыень халагламаар. Республикымнай бүхы совхозуудта экономическа шэнжэлэлгын оройдоо долоон ниитын бюро эмхидхэгдээ, тэдээндэ 57 хүн хабаадалсана. Буряадай мебельнэ, модо болбосоруулгын гансахан комбинадта 92 ниитын экономистнууд тоологдоно гэжэ жэшээ болгон хэлэе.

Экономическа хүдэлмэри хамтаараа эмхидхэхэ, үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ олониитые хабаадуулха талаар промышленностиин профсоюзна организацинуудай дүй дүршэл хүдөөдэ дэлгэрүүлэгдэнэгүй, хүдэлмэришэдэй ажалай эдэбхи үүсхэл ёһотойгоор бадаруулагданагүй, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин онол арга, хүдөөгэй профсоюзна организациин хүсэ шадал хэрэглэгдэнэгүй.

Иимэ дутагдал дары усадхаха шухала.

Энээндэ совхозуудай профсоюзай комитедүүдэй дүүргэхэ үүргэнь тон ехэ. Үйлэдбэриин зүблөө, ниитын бюро эмхидхэхэ хэрэг, илангаяа эдэ ниитын организацинуудай ашатуһатай ажал хүдэлмэри тэдэнэй эдэбхи үүсхэлһээ дулдыдаха байна бшуу. Промышленностиин профсоюзна организацинуудай дүй дүршэлдэ һураха, халан абалсаха шухала. Республикымнай совхозууд, промышленна предприятинууд хоорондоо холбоо барисаатай болонхой. Шеф ёһоной энэ холбоо барисаагаа улам бүри бэхижүүлбэл ехэ һайн бэлэй. Тиигээ һаа, һайн үрэ дүн туйлагдаха. Энэ хүдэлмэриие хүдөө ажахын, бэлэдхэлэй хүдэлмэришэдэй болон алба хаагшадай профсоюзай областной комитет эрхилхэ уялгатай. Хүдөөгэй профсоюзай организациин хүдэлмэриин шэнэ онол арга дэмжэхэ, совхозуудай үйлэдбэриин зүблөөнэй, экономическа шэнжэлэлгын, нормо тогтоолгын бюрогой ажал зүбөөр хүтэлбэрилхэ зорилго профсоюзай областной комитедэй урда табигдана. Уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшодой Бүхэсоюзна бүлгэмэй республикын совет хүдөөгэй уралан нарижуулагшадта ехэ туһаламжа хүргэжэ шадаха, хүргэхэшье ёһотой.

Совхозуудай профсоюзай, областной организацинуудай хамтын хүсэ шадалаар, промышленностиин профсоюзна организацинуудай туһаламжаар энэ хүдэлмэри богони саг соо эрид һайжаруулагдаха зэргэтэй. Үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ, экономическа хүдэлмэридэ, техническэ дэбжэлтэ туйлаха хэрэгтэ, ниитын ажал ябуулгада хүдөөгэй ажалшадые олоор хабаадуулха тухай, тусхайлбал, үйлэдбэриие хүгжөөлгэдэ шухала арга боломжо элирүүлэн хэрэглэхэ, ажалдаа коммунис ёһоор хандахаар хүнүүдые хүмүүжүүлхэ ажал ябуулга эрид һайжаруулха тухай хэлэгдэнэ. Тиимэһээ профсоюзай хүдэлмэриин түрүү дүй дүршэл халан абалсаха гээшэ тон шухала хэрэг мүн.

Л. АСЕЕВ,
профсоюзуудай областной соведэй түрүүлэгшэ.

...УҺАЛХА САГ ЕРЭЭЛ

...ГАЖАН. (Телефоноор абтаба). ... кукурузын гараса нэгэ жэгдэ ... Квадрадшье һанаагаар һайн ... һайнаар ургаһан ургамалай ...һоо харууһалга эхилхэ саг ерэ...һаргажанай совхозой кукуруза...кукурузынгаа зурууд хоорондые ...рилхэ, ургамалаа борнойлхо хү...ри эдэ үдэрнүүдтэ эхилээ.

...ын фермын кукурузашан Вла... Тухватулин, Бодоной фермын ...рузашан Лю Тин-ша, Душланай ...ын кукурузашан Александр Чир...гшэд ургамалайнгаа хойноһоо ...һалгые түрүүшын үдэрһөө эхи... энэ хүдэлмэриие эмхитэйгээр ...жа байна.

УРГАСЫЕ ХАМГААЛАГША—САМОЛЁТ

ХЯАГТА. (Телефоноор абтаба). Хүжэ ногоон ургасаар хүшагдаһан үргэн ехэ тариалан дээгүүр нэгэ самолёт доохонуур элиин ниидэнэ. Энэ самолёт доошонь газар уруу сайбар сагаан юумые гэзэгэтүүлэн сасаһаар үнгэрнэ.

Тиимэһээ Хяагтын үйлэдбэриин управлениин зарим ажахынууд Улаан-Үдын аэропортынхидтай хэлсээ хэжэ, самолёдоор дээрэһээ хоро хаюулан, ургасын буртаг үбһэ сэбэрлэхэ гэжэ шиидээ һэн. Летчигууд Н. Саенко, Б. Мартьянов, техничүүд О. Роткин, В. Терещенко тэгшэд эгээ түрүүн «Родина» колхозой тариалан дээрэ буртаг үбһэ үгы хэхэ гербицид хоро сасажа эхилээ юм. Түрүүшын үдэр 700 гектарай ургаса ногоон «түймэрһөө» сарагдаа. Тус колхоздо бүхыдөө 4000 гектар шэниисэ, хара тариинай ургаса буртаг үбһэ, үрмэдэһэнһөө сэбэрлэгдэжэ, мүнөө тэндэ тариан жэгдэ һайнаар гаранхай, хүнэй нюдэнэй баясамаар ногоорно.

Тэрэнэй удаа Хяагтын совхоздо 4000 гектар, Сэлэнгын Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо 1000 гаран га дээрэ хорон хаягдаа. Гадна энэ колхоздо үшөө 1000 шахуу гектар уһалууриин сабшалан дээрэ нэмэлтэ тэжээл болгон, аммиагай селитрэ сасагдаа.

Н. С. ХРУЩЕВ ОКСЕЛЕСУНДЭ ОШОБО

...КСЕЛЕСУНД, июниин 25. (ТАСС-ай тусхай корр.). Мүнөөдэр СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев болон ...тэй хамта ябалсаһан хүнүүд ...лесунд гэжэ городто ерэбэ. ... Швециин мүнөө үеын заво...й нэгэн болохо «Гренгесберг» компанида хамаатай метал...ическа комбинат бии юм. Энэ ...ини Советскэ Союзтай худал...наймаанай барисаа байгуулжа, ...үүд хэмжээнэй соргонуудые ...дадаг байна. Н. С. Хрущев ...хамта Швециин премьер-ми... Т. Эрландер, юстициин ми... Х. Клинг болон мүн бэшэшье ...алтад ерэлсээ.

«Гренгесберг» гэжэ компаниин ...лениин түрүүлэгшэ Б. Хам...ельд, генеральна директор ...льденстрем гэгшэд, мүн тус ...ой промышленна ажал хэрэг ...гшэд, губерниин болон горо...засагаархин Советскэ прави...твые толгойлогшые угтаа.

...водой генеральна директор ...льденстрем совет айлшадые ...наар амаршалха зуураа ма...металлургическа комбинадай хүдэлмэришэд, алба хаагшад Н. С. Хрущевые комбинат дээрээ угтажа уулзаха болоһондоо ехэ баяртай байна гэжэ хэлээ.

Өөһэд хоорондоо ашагтай һайнаар худалдаа наймаа хэхэ гээшэ тэрээндэ хабаадалсаһан гүрэнүүдэй ажана һайн байдал дээшэлүүлхэһээ гадна, мүн арадуудай хоорондо бэе бэеэ ойлголсохо ушарта горитой ехэ туһа хүргэхэ байна гэжэ генеральна директор дүүргэлтэ дээрээ хэлэбэ. Энээнһээ хойшо Советскэ Союзай болон Швециин хоорондохи худалдаа наймаанай улам дэлгэрхэ байһандань бата найданабди гэбэ.

Н. С. Хрущев болон тэрээнтэй хамта ябалсаһан хүнүүд заводой байшанда дүтэлэн ошоно.

Цехүүд соо ороходонь тэндэ байһан хүдэлмэришэд Советскэ правительствын толгойлогшые халуунаар амаршалаад, хани ёһоор альга ташан, баяр хүргэнэ. Н. С. Хрущев хэдэн дахин зогсоод, өөрыень тойрон хүреэлһэн хүдэлмэришэдэй гарыень барижа мэндэшэлнэ.

Прокатна цех хараһанайнгаа һүүлээр Н. С. Хрущев энэ предприяти болон тэндэ гаргажа байһан продукцида эрхим сэгнэлтэ үгэбэ.

—Һайнаар угтаһанайтнай түлөө, өөрынгөө предприяти харуулһанайтнай түлөө баясхалан хүргэнэб! Амжалта туйлахыетнай хүсэнэб!—гэжэ Н. С. Хрущев хэлээ.

Н. С. Хрущев „Юнсон" гэжэ концерные толгойлогшодтой уулзаба

СТОКГОЛЬМ, июниин 25. (ТАСС). Үсэгэлдэр Н. С. Хрущев Хага гэжэ ордондохи өөрынгөө буураһан байра соо «Юнсон» гэжэ Швециин мэдээжэ концерные толгойлогшо, горно инженер А. Юнсонтой уулзаа.

Хөөрэлдөөнэй болохо үедэ Советскэ Союзай болон Швециин хоорондо эд бараа худалдан абалсаха асуудалнууд тушаа һанамжануудаа мэдэлсэжэ абаа.

...С. Хрущев Стокгольмын королевскэ библиотекын делегацитай уулзаа

...ТОКГОЛЬМ, июниин 25. (ТАСС-ай тусхай корр.). Н. С. Хрущев Хага гэжэ ордондохи өөрын...һан байра соо Стокгольмын ...левскэ библиотекын директор ...о Виллерс болон тус библи...ын ород таһагые даагша Стаф... Далем гэгшэдтэй уулзаба.

...Швециин айлшад Н. С. Хрущев...т бариба. Тэрэнь хадаа 1.100 ...һанда хэблэгдэһэн «Ород ... үгэнүүдэй» шухаг номой ...табари болоно.

... хэблэгдэжэ гараһан тиигээд ородой агууехэ уран зохёолшо Л. Н. Толстойдо хамаатай байһан энэ ород оньһон үгэнүүдэй ном королевскэ библиотекэ соо хадагалагдажа байдаг юм. «Дайн ба амгалан байдал» гэжэ роман бэшэхэ үедөө Л. Н. Толстой энэ ном һайса хэрэглэһэн байха юм. 1957 ондо тэрэ ном Советскэ Союзда шэнээр хэблэгдэжэ гараа һэн. Тэрэнэй оршол М. А. Шолохов бэшэһэн юм.

Н. С. Хрущев болон д-р У. Виллерс, г-н С. Далем гэгшэдэй хоорондо хөөрэлдөөнэй болохо үедэ тэдэнэр эрдэм шэнжэлэлгын ажал ябуулхын тулада, Советскэ Союзай болон Швециин библиотекэнүүдэй хани харилсаатай байхань шухала гэжэ тэмдэглэһэн байгаа.

В. И. Ленин манай библиотекэдэ ябадаг һэн, Ленин олон ондоо жэлнүүдтэ Стокгольмдо байха үедөө тэндэ орожо хүдэлдэг байһаарнь королевскэ библиотекэ омогорхоно гээд д-р У. Виллерс хэлээ.

Н. С. Хрущев энэ һонин бэлэг барюулһанайнь түлөө айлшадта халуун баясхалан хүргөө.

Һүүлэй һонин

СОВЕТ ПАРЛАМЕНТЫНХИД ИНДОНЕЗИДЭ

ДЖАКАРТА, июниин 25. (ТАСС-ай тусхай корр.). Мүнөөдэр А. И. Микоян болон тэрэнэй толгойлһон СССР-эй Верховно Соведэй делегациин гэшүүд Индонезиин элүүрые хамгаалгын министр Сатрио гэгшэтэй хамта Индонезиин арад зондо бэлэг болгон Советскэ Союзай байгуулһан Джакарта шадархи госпиталь ошожо үзэбэ.

* * *

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо А. И. Микоян түрүүтэй СССР-эй Верховно Соведэй делегаци мүнөөдэр Индонезиин Республикын сут ажаллалгын арадай түлөөлэгшэдэй соведтэ (парламент) ошожо, парламентын тусхай заседани дээрэ байлсаа.

Мүнөөдэр бидэнэр эндэ совет парламентска делегациин айлшалан ерэһэнэй дашарамда сугларообди,—гэжэ парламентын түрүүлэгшын тушаал даажа байһан Субамиа гэгшэ мэдүүлбэ.—Манай орондо таанарай айлшалан ерэһэн ушар хадаа манай арадуудай хоорондохи улам бэхижэжэ байгаа хани барисаае дахин гэршэлнэ.

Парламентын заседани дээрэ А. И. Микоян харюугай үгэ хэлээ.

Эб найрамдалай тала баригшад һэримжэтэй байха ёһотой

„Индонези—СССР" гэжэ бүлгэмэй суглаан дээрэ А. И. Микоян үгэ хэлээ

ДЖАКАРТА, июниин 25. (ТАСС). «Индонези—СССР» гэжэ бүлгэмдэ хэлэһэн өөрынгөө үгын эхэнхи хубиие А. И. Микоян Октябриин революциин болохо үедэ хариин сэрэгүүдтэ болон нютаг дээрэхи контрреволюционернүүдтэ эсэргүүсэн, совет арадай хэһэн революционно тэмсэлдэ зорюулаа. Мүн тэрэшэлэн дэлхэйн хоёрдохи дайнда фашизм болон Японой милитаризм уй бута сохижо дараһан тухай хөөрэбэ. Тиин дэлхэйн хоёрдохи дайнда совет зэбсэгтэ хүсэнүүдэй туйлаһан илалта хадаа Европын болон Азиин социальна географиие хубилгажа, дэлхэй дээрэхи хүсэнүүдэй хубаарилгые үндэһөөрнь ондоо болгохо ябадалда хүргэбэ гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Мүнөө социализмын хүсэнүүд, социальна дэбжэлтын хүсэнүүд капитализмын хүсэнһөө һураггүй бүлюу, бата бэхи болоо. Зүгөөр, капитализм гээшэ мүнөө хүл дээрэһээ буугаад байна гэжэ ойлгожо болохогүй гэбэ.

Империалистнууд буу зэбсэг ехээр түхеэрэнхэй. Зүгөөр манай арадуудшье гар хооһон һууна бэшэ,—гэжэ А. И. Микоян хэлэбэ. Байдалнай хубилаа. Гансал социалис оронууд бэшэ, мүн олохон хүгжэжэ байгаа гүрэнүүд яһала ехэ хүсэтэй, национальна армиин буу зэбсэгтэй болонхой. Дэлхэйн дайн гээшэ айдаһатай байха ааб даа. Тиимэ аюул бии. Бидэнэр термоядерна дайн бү болоһой гэжэ хүсэнэбди. Мүн тиихэ зуураа, дарлалтада эсэргүүсэһэн сүлөөрэлгын дайниие амаршалха байнабди.

Манайхин Америкэдэ добтолхо гэжэ байнагүй. Зүгөөр дай жүрөөдэгшэд Советскэ Союзда, мүн манай хани нүхэдтэ добтолхо болоо һаа, ёһотой шанга харюу сохилто абаха юм гэжэ А. И. Микоян тэмдэглэбэ.

США-да «галзуунууд» гэжэ нэрлэгдэдэг хүнүүд бии. Тэдэнэр ехэ аюултай зон,—гэжэ А. И. Микоян дүүргэлтэ дээрээ хэлэнэ. Тиимэһээ эб найрамдалай тала баригшад бүгэдөөрөө һэримжэтэй байха зэргэтэй.

Совет хүнэй ажал болон ажаһуудал тухай гол анхарал

ВЦСПС-эй IV пленум

МОСКВА, июниин 25. (ТАСС). Союзуудай байшангай Колонно зал соо ВЦСПС-эй пленум өөрынгөө хүдэлмэриие хоёрдохи үдэрөө үргэлжэлүүлжэ байна. Эндэ ухаалан зохёохо болон уралан нарижуулха дурадхалнууд, мүн научно-техническэ бүлгэмүүдэй һайшаалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хэрэг һайжаруулха хэмжээнүүд тухай асуудал хэлсэгдэнэ.

СССР-эй ухаалан зохёолгын болон нээлгэнүүдэй хэрэг эрхилхэ гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ Ю. Е. Максаревой, ухаалан зохёолгын болон уралан нарижуулагшадай Бүхэсоюзна бүлгэмэй Центральна Соведэй Түрүүлэгшэ В. А. Ивановой, научно-техническэ бүлгэмүүдэй Бүхэсоюзна Соведэй түрүүлэгшэ В. Г. Силуяновай элидхэлнүүд тушаа үгэ хэлэлгэн болоо.

Үглөөнэй заседани дээрэ Оренбургска областиин «Русежанска» совхозой тракторист Г. К. Телятов, Украинын ССР-эй эрдэмэй Академиин президент Б. Е. Патон, СССР-эй научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэриие тааруулан хүтэлхэ гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшын орлогшо В. Н. Третьяков, бусад үгэ хэлээ.

* * *

Пленумэй удэшын заседани дээрэ «Улад зониие ажаһуудалай талаар хангалга саашадаа һайжаруулха тухай» КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1962 оной августын 10-най тогтоол дүүргэлтэ болгоһон тухай зүбшэн хэлсэхэ зүйлнүүдэй хоёрдохи бүлэгтэ оробо.

Энэ асуудал тушаа СССР-эй Госпланай коллегиин гэшүүн, СССР-эй министр Н. Н. Бобровников элидхэл хээ.

КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол гараһан сагһаа хойшо хоёр жэл шахуу болобо. Энэ үе соо орон доторнай ажаһуудалай талаар хангаха хэрэг яһала һайжараа. Тиимэ зорилгоор шэнэ барилгада мүнгэ һомололго нилээд нэмэбэ. Улад зониие ажаһуудалай талаар хангалга мүнөө арадай ажахын түсэбүүд соо хараалагдана. Хүн зониие хангаха элдэб шэнэ арганууд бии болонхой.

Зүгөөр олохон предприятинууд КПСС-эй ЦК болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1962 оной августын 10-най тогтоол соо хараалагдаһан олохон хэмжээ ябуулгануудые дан аалнар бэелүүлнэ гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Хоёрдохи асуудалаар элидхэлшэ СССР-эй арадай ажахын Соведэй түрүүлэгшын орлогшо В. Д. Лебедев трибуна дээрэ гараба.

ЖЭШЭЭТЭ АЖАЛААРАА, ДҮЛЭТЭ ҮГ ӨӨРӨӨ

ШАНГА ШАЛГАЛТЫН УРДА ТЭЭ

Хүдөө нютагуудта ябуулагдадаг үзэл сурталай хүдэлмэриие эрид шууд һайжаруулха шухала гэжэ партиимнай Центральна Комитетэй нёдондохи июниин Пленумэй тогтоол онсолон тэмдэглээ һэн. Совхозуудай хүдэлмэришэд, колхознигуудай политическэ ба юрэнхы эрдэм мэдэрэлээ, мэргэжэл шадабаряагаа үргэлжэ дээшэлүүлжэ байхынь түлөө хүдөөгэй партийна, комсомолой организацинуудай, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ехэ харюусалгатай гээшэ ааб даа.

Үргэн нийтэ колхознигуудаа политическэ талаарнь гэгээрүүлхэ, үйлэдбэриин түрүү аргада һургаха талаар партийна организацимнай үнгэрһэн һуралсалай жэлые урда урданайхиһаа яһала барагаар үнгэргөө гэжэ хэлэлтэй. Артелиин экономико шудалха семинарһаа эхилээд, агрозоохимиин кружок хүрэтэр, элдэб янзын һуралсалда хүдэлмэриин наһанай колхознигуудай бүгэдэдөө шахуу хабаадажа, түгэсхэлэйнгөө хэшээлнүүдтэ хангалтатай сэгнэлтэ абажа гараа һэн. Энэ шэнэ үзэгдэлэй бүри шухала талань гэхэдэ, эрдэм һургуулияа дээшэлүүлжэ, мэргэжэл шадабаряа нарижуулжа байгаа малшад, таряашаднай үдэр үдэрэйнгөө ажалда ханамжатай һайнаар хандахые, шадаал һаа бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлхые оролдоно. Тиигэбэшье мүнөө эндэ бэрхэ бэрхэ малшад, таряашад тухайгаа, хэниинь ямар амжалта түйлааб гэжэ тоггохоёо һананагүйб. Харин ажахынгаа зарим гэгдэлые, илангаяа өөһэдтөө бии байгаа доторойнгоо арга боломжые элирүүлжэ, колхознигуудайнгаа дурадхаһан тодорхой хэмжээ ябуулганнуудые хайшан гэжэ бэелүүлжэ байһан тухайгаа тобшо тэдыгээр дурдалтай лэ.

Жэшээ болгон, малаа тэжээлээр хангаха асуудал абаад үзэе. Бардам хүрэхэ үбһэ тэжээлтэй байдаг гээшэ һаа, манай колхоз мал ажалаа бүрил ехээр хүгжөөхэ аргатай байгаа. Жэлһээ жэлдэ олоор малай гарзалха, ашаг шэмынь үшөөл бага байха ябадал имагтал үбһэ тэжээлэй дутамаг байдагһаа ушардаг. Энээн тушаа урданьшье колхозник бүхэн мэдэдэг байгаа. Тиибэшье хайшан гэжэ энэ хүндэ байдалһаа зайсаха аргатайбибди гэжэ ёһоор бодомжолдоггүй, багашье һаань, бии байгаа тэжээлээ буйлуулжа, шанаржуулжа, ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхын түлөө түрүү дүй дүршэл, эрдэм ухаанай түйлалта нэбтэрүүлхые хүсэдөөр һанаашалдаггүй байһан.

Харин мүнөө бүдүүн тэжээлдэ карбамид гэжэ химическэ зүйл холиходо малда, илангаяа һаамхай үнеэдтэ, ямар туһатайб, гидролизно аргаар һолоомо эһээжэ буйлуулхада хэды ехэ шэмэтэйб гэжэ ном һударһаа мэдэжэ абаад, тэрэ хэрэгые һаалишад, малшаднай бодото байдал дээрээ ехэ түргөөр нэбтэрүүлээ. Малай ашаг шэмэ ехээр абаха зунай сагые нягта һайнаар хэрэглэхын зорилгоор Хүдэриин совхозой үхэршэд Ломоносов, Гуляев гэгшэдэй ажалай дүй дүршэлые — загоно гуримаар мал адуулха арга манайхин баһал эдэбхитэйгээр халан абажа байнхай.

Мүнөө жэлдэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө нэгэ хахад дахин дүүргэхэ гэһэн социалис уялга Яруунын бүхы ажахынууд абаба. Манай колхозойхид байгша ондо тиигэжэ 42 мянган центнер үбһэ сабшажа абаха гү, али нёдондонойхидо орходоо 26 мянган центнерээр ехэ тэжээл суглуулха гэжэ шиидэнхэй.

Энэ уялгаа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө нилээд һайн бэлэдхэл, айхабтар ехэ эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулжа байнабди. Нэгэ хахад түсэб бэелүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр нэн түрүүлэн коммунистнууд оролсожо, нийтэ зониие эмхидхэн элсүүлэлсэнэ. Тармуур, хажуур лэ дааха шадалтай хүн бүхэниие, хүгшэ залуугүй, бүхы колхознигуудые үбһэ хуряалгын хүдэлмэридэ хабаадуулха гэһэн уряал соносхогдоод, мүнөө 160 хүн тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэридэ хубитаяа оруулхаяа бэлэн байһанаа мэдүүлээ.

Олон колхознигууд, илангаяа бэрхэ бэрхэ гар хажууршад үбгэд, хүгшэд уһалууриин сабшаланда гаража, зуугаад, зуугаад центнер һайн шанартай үбһэ соможо колхоздоо тушаахабди гэһэн уялга абаа. Тиихэдэ пенсионернүүд нүхэд Чимит Дондоков, Лыгден Банзатов гэгшэд 300—300 центнер үбһэ сабшахабди гэжэ үгэеэ үгөө.

Үбһэ хуряагшадаймнай диилэнхи олонхинь трактор машинын, морин косилкын хүсөөр хүдэлхэ. Тиихэдэ тэдэнэр соморхонууд, 8—10 хүнһөө бүридэһэн звенонууд боложо эмхидхэгдээд, звено бүхэн хэрэгтэй зэр зэмсэг, мори унаа, сабшаха газараа даажа абаа. Звено бүхэндэ партийна, комсомолой организацинуудай зүгһөө эдэбхитэд, олонхи звенонуудта коммунистнууд, комсомолшуудай бүлэгүүд тогтоогдонхой. Гадна үбһэшэдэй звено бүридэ өөһэдынь дундаһаа партийно-гүрэнэй хиналтын этигэмжэтэ томилогдонхой.

Звенонууд хоорондын социалис мүрысөөнэй дүн таба хоноод лэ партбюро, колхозой правленеэр гаргагдажа байха. Даалгабаряа дүүргэжэ, бултанһаа урид гараһан звенодо дамжуулгын Улаан туг, 30 түхэриг мүнгэн гү, али үбһэшэдэй дураар хонин үгтэхөөр хараалагдана. Хоёрдохи, гурбадахи һуури эзэлэгшэдтэ 20—15 түхэриг мүнгэн шан барюулагдаха. Сабшагдаһан үбһэнэй 10 процент нэмэлтэ түлбэри болгон үгтэхэһөө гадна, түсэбһөө гадуур хуряагдаһан үбһэнэй 40 процентые үбһэшэдтэ үгэхэ гэжэ колхозоймнай правлени тогтоогоо. Материальна талаар урмашуулгын иимэ тодорхой хэмжээнүүд социалис мүрысөөн дэлгэрүүлгэдэ мүн лэ ехэ нүлөө үзүүлхэнь дамжаггүй.

Колхознигуудаймнай политическэ болон ажалай дэбжэлтэ мүнөө бэелүүлэгдэжэ байгаа хүдэлмэри дээрэшье харагдана. Механизаторнуудай паар хахалалгаяа июниин 26-да сүм түгэсхөө. Баһал [illegible] үдэр хонидоо хайшалжа дүүргэбэбди. Тиигэжэ гүрэндэ ноoһо тушааха жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид бэелүүлбэбди.

Мүнөө жэлдэ манай колхоз үбһэ сабшалгаяа июлиин 3-һаа хожомдонгүй эхилхэнь. Тиигэжэ нёдондонойхиһоо 15—20 хоног урид шухалын шухала энэ ажалаа эхитэй һайнаар захалхамнай бии. Бүтэмжэтэй хэрэгтэ һайн эхин тэбигдэдэг гэдэгэй ёһоор, үбһэ хуряалгада эрхим бэлэдхэлтэйгээр орожо, «түсэб хахад» гэһэн уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэмнай дамжаггүй.

В. БАЗАРОН,
Яруунын үйлэдбэриин управлениин «Победа» колхозой парткомой секретарь.

ҺУРАЛСАЛАЙ ҮРЭ ЕХЭ

Политическэ гэгээрэлэй һуралсалай үнгэрһэн жэлдэ манай совхозой хүдэлмэришэд урданайхиһаа һураггүй олоороо хүдөө ажахын үйлэдбэриин экономикодо хамаатай элдэб кружок, һургуулинуудта ябажа гараа.

Ажалай түрүү дүй дүршэл шудалха һургуулида, жэшээлхэдэ, ажахымнай бүхы һаалишад, хонишод һуралсаһан байна. Хүн зоной һуралсалгын гол сэгнэлтэнь хадаа, хэн ямар һургуулида ябажа, хэр зэргэ программаяа шудалааб гэһэн бэшэ, харин үзэһэн, мэдэһэн юумээ ямараар ажал дээрээ хэрэглэнэб гэжэ харагдаха зэргэтэй гэжэ партиин ЦК-гай июниин Пленум дээрэ хэлэгдээ һэн. Энэ талаһаа абажа харахада, манай малшад шэнэ, түрүү юумые ажал хэрэгтээ нэбтэрүүлхэ ябадалда анхаралтайгаар хандадаг болоо.

Республикынгаа түрүү хонишодой дүй дүршэл тухай хөөрэлдэхэ зуураа, манай хүдэлмэришэд нютагайнгаа эрхэ байдалда тааруулан, хони һайнаар үсхэбэрилхэ тухай тодорхой хэмжээнүүдые партийна организацида дурадхаа һэн. Тэдэнииень совхозой дирекцитэй хамта зүбшэн хэлсээд, тухай шиидхэбэри абаа һэмди. Мүнөө совхозоймнай 8 мянган толгой хонин һүрэг гурбадахи фермэдэ харууһалагдадаг болоо. Тэндэ хонидые адуулхада таатай зохид бэлшээри, байрын бии һэн тула, тус фермые хониной ажахын шэглэлтэй болгоһомнай ехэ зүб байгаа гэжэ мүнөө тодороо. Хурьгалха хонидые энээнһээ урда олоор нэгэ газарта харуулалха зуураа, тэдэниие хубаарилан, хонишодой харюусалгада даалгагдажа үгтэдэггүй байгаа. Байгша ондо хоёр хүндэ—ахалагша хурьгашан, тэрэнэй туһалагшада 250—270 толгой хонид таһалагдажа үгтөө юм. Тиигэжэ эртээнһээ хурьгалуулха хонидоо танижа абаһан, һайн харууһа эмхидхэһэн ушарһаа мүнөө жэлдэ хонишоднай нёдондонойхиһоо эмхитэйгээр шэнэ түл абаа. Манай түрүү хонишон Бальжима Доржиева зуун хонин бүриһөө 93 хурьга түлжүүлжэ байна.

Мүнөө хониной ноoһо хайшалалгые имагтал оренбургынхидай түрүү аргаар ябуулжа байнабди. Ноoһо хайшалха энэ шэнэ арга нэбтэрүүлһэнэй ашаар үдэр бүри 600 хонин хайшалагдана гэхэ гү, али нёдондонойхидо орходоо ажалай бүтээсэ нэгэ хахад дахин дээшэлээ. Энэ жэлэй түрүүшын хахадай үнгэртэр «сагаан алта» хуряалгаяа түгэсхэжэ, гүрэндэ ноoһо худалдаха түсэбөө дүүргэхэ зорилготойбди.

Байгша ондо һү һаалгааршье хахад жэлэймнай түсэб болзорһоо урид, июниин 27—28-наар бэелүүлэгдэхээр хараалагдана. Тиигэжэ нёдондонойхидо орходоо нилээд ехэ һү Эхэ орондоо тушаахаяа байһан ушарнай хадаа һаалишадаймнай оролдолгоор түйлагдаһан хэрэг.

Хэмэл һүн ажахыдамнай ямар экономическа удха шанартайб, хайшан гэжэ, ямар юумээр тэрэниие буйлуулдаг бэ гэжэ ном һударһаа, зоотехник, ветеринар мэргэжэлтэдэй заабариһаа мэдэжэ, ойлгожо абамсараа, һаалишад энэ хэрэгые удаан унжагайруулангүй бодото хэрэг дээрэ бэелүүлһэн байна. Гидролизно аргаар һолоомо эһээхэ, шанаржуулха, тэжээлдэ карбамид холижо эдюулхэ ябадал мүн лэ бүхы һаалиин гүүртэнүүдтэ хэгдэдэг болоо. Таряашад, механизаторнуудай үбэлдөө агрохимиин гол заабаринуудые шудалжа, хабарайнгаа тарилгада урданайхиһаа нарин нягтаар хандан, богони болзор соо, шанар һайнтайгаар энэ хүдэлмэриие ябуулжа дүүргээ гэжэ тэмдэглэлтэй. Мүнөө ургасын гараса һайн, тэрэнэй хойноһоо харууһалга муу бэшээр эмхидхэгдэжэ байна.

Ц. ЗОЛТОЕВ,
Хоринн үйлэдбэриин управлениин «Первомайский» совхозой парткомой секретарь.

САГААН ЭДЕЭ ДЭЛГЭРҮҮЛЭГШЭД

★ Хэжэнгын совхозойхид хахад жэлэй түсэбһөө гадуур гүрэндэ 800 центнер һү тушаахань. ★ Бахлайтын фермынхид үнеэн бүриһөө хахад пүүд һү һаана. ★ Эндэхи эрхим һаалишан П. Цырендылыкова 5 һара соо үнеэн бүриһөө 1100 гаран литр һү абаа.

Үнеэн бүриһөө 1000 литр һү һаахын түлөө

Оролдохысо оролдоо даа. Энэ оролдосото ажалайнь үрэ дүн мүнөө элитээр харагдажа байна. Жэлэй эхинһээ хойшо Хэжэнгын совхоз Хориин үйлэдбэриин управлени соо эгээн түрүүлэн, бүхыдөө 6830 центнер һү тушаажа, хахад жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид, июниин 20-до дүүргэһэн. Ондоогоор хэлээ һаа, нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо 2800 центнер һү ехээр тушаагаа. Энэмнай нилээд һайн үрэ дүн гэжэ тооломоор. Харин урда жэлнүүдтэ тус ажахы һү һаалга, тушаалгаар ходол тээгдэжэ ябадаг байһан.

Совхозойхид бүхы фермэнүүдээ хаһа сагтань зунай бэлшээридэ гаргажа, үнеэдые үдэр, һунигүй адуулдаг болоод, үдэрэй гурба һаажа, үшөө нэмэлтэ тэжээл эдюулэлсээ. Тиигэжэ һү һаалинь үдэрһөө үдэртэ нэмэжэ байна. Илангаяа һүүлэй үедэ, ногооной бүри һайжархада, совхоз үдэрэй 75—80 центнер хүрэтэр һү бэлэдхэлэй пунктда ябуулна.

— Энэ янзаараа үдэр бүри 75—80 центнер һү тушаабал, июлиин 1 болотор хахад жэлэй түсэбһөө гадуур лаб 800 центнер һү Эхэ орондоо үгэхэбди, — гэжэ совхозой парткомой секретарь А. Б. Раднаев мэдүүлнэ.

Бухы малшад, һаалишадай габшагай шанга ажалай ашаар эдэ амжалта түйлагдаа гээшэ.

Һү һаалгаар дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ совхозой 2-дохи отделениин 5 гүүртэнүүд (эрхилэгшэнь Б. Ц. Намдаков) эрхимлэжэ ябана. Эндэхид гүрэндэ һү тушааха хахад жэлэйнгээ түсэб бүри июниин 5-да дүүргээ һэн. Жэлэй таба һара 20 хоног соо отделениин һаалишад хамта 3600 гаран центнер һү бэлэдхэлэй пунктда оруулжа, хахад жэлэй түсэбһөө гадуур 260 гаран центнер һү үгэбэ. Энэ үе соо үнеэн бүриһөө 750 гаран литр һү абанхай. Тиигэжэ отделениинхид совхозой дирекци, партком болон хүдэлмэришэдэй комитедэй дамжуулгын Улаан туг бүхөөр барижа байһаар.

Коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн Бахлайтын һаалиин фермынхид илангаяа шалгарна. Жэшээлхэдэ, фермын түрүү һаалишан Пелагея Цырендылыкова жэлэй үнгэргэшэ 5 һара хахадта үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1191 литр һү һаажа, совхоз, мүн управлени доторо түрүүлжэ гараа. Май һарада үнеэн бүриһөө 223 литр һү һаагаа һэн.

— Зунай бэлшээриин үедэ үнеэн бүриһөө 1000 килограмм һү һааха мүрысөөндэ оролсооб, — гэжэ нүхэр Цырендылыкова омог баяртайгаар хэлэдэг.

Эндэхи һаалишад И. Жигжитова, Е. Санданова, З. Дампилова гэгшэд баһал һү ехээр һаанхай. Совхозой Ганга, Толгой гэжэ газарнуудтахи гүүртэнүүд һү һааха даалгабаряа эрхимээр дүүргэнэ.

Энэ ажахы гүрэндэ мяха тушааха хахад жэлэй түсэб мүн лэ һайнаар дүүргэжэ байнхай. Бүхыдөө 1840 центнер мяха тушааха [illegible] 1157 центнер мяха бэлэдхэлэй пунктда оруулаа. Совхоздо мүнөө һаяар гүрэндэ тушаагдахаар 2000 эрье хонид бэлшээн таргалуулагдажа байна.

Эхэ орондоо эдеэ хоолой зүйл ашаг дэлбэгээр үгэхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлжэ байһан сагаа Хэжэнгын малшад, һаалишад, хонишод бүри ехэ амжалта түйлажа, соло магтаал дуудуулхал байха.

Д. ДОРЖИЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. **Эндэхи эрхим һаалишан Пелагея ЦЫРЕНДЫЛЫКОВА түрүү дүй дүршэл тухай ном дэбтэр уншажа һууна. 2. Мал адуулагшад Ц-Д. ПУНСОК НАМЖИЛОВ, З. А. ДАШИЕВ гэгшэд.**

Д. САМБУЕВАЙ фото.

АРААЛАЙ ДАЛАЙН ХУБИ ЗАЯАН

Шарабтар боро үнгэтэй элһэн долгилно. Дайралдаһан юумээ һандаргажархидаг хүй һалхин. Шэргэһэн нуурай хооһон һаба... Эндэ тэндэхэнээ ногоон толбонуудтай оазисууд Дунда Азиин сүл губида ажамидарал дэлгэрхэ гэжэ гэршэлдэг һэн.

Уһагүй сүл губи—хооһон сагаан тала юм. Араалай далай тээшэ элһэн соогуур нэбтэрэн урдаһан Аму-Дарья, Сыр-Дарья мүрэнүүдшье тэндэ ажамидарал асардаггүй: тэдэнэй эрье шадархи дайдань лэ элдэб ургамал һалбаруулаад, холоһоо ногоорон харагдадаг байгаа.

Мүнөө Дунда Азиин сүл губиин горитойхон хубинь ашаглагдажа эхилээ. Сыр-Дарья, Аму-Дарья мүрэнүүдэй уһые һубаг хаһаабуудаар урадхуулжа, сүл талын гүн руу абаашагдана. Эндэ мүнөө жэмэстэ модод һалбаран сэсэглэнэ, хлопогой плантацинуудшье нилээд үргэдхэгдөө. Виноград болон рис таридаг полинууд нилээд ехэ болоо. Эндэ мүнөө бүхыдөө 6 миллион гектар газар ашаглагдана. Саашадаа үшөө гүша шахуу миллион гектар элдүүрилэгдэдэг болохо юм.

Энэ зорилго шиидхэхын тула Московско гүрэнэй университедэй, «Гидропроектын» СССР-эй Эрдэмэй академиин харьяата географиин институдай, Газаа далайе шэнжэлдэг институдай, мүн бусад шэнжэлгын эмхи зургаануудай эрдэмтэд, инженернүүд оролдолго хүсэлэлгэ гаргажа байнхай. Олон янзын проектнүүд зохёогдоо, тиигэбэшье шиидхэбэри гаргахаһаа урид үшөө дахин наринаар шалгана.

Сүл губиин дундуур

Аму-Дарьягай уһан Каракумай каналаар улам саашаал урдана. Энэнэй ашаар хэдэ мянгаад гектар хлопогой талмай, бэлшээри шэнээр бии болоо. Нёдондо Гяурска талын уһалагдадаг газар дээрэһээ кукурузын, саахарай свёклын, арбузай, дыниин баян ургаса хуряагдаһан юм.

Гэхэ зуура сүл губи руу эдэ мүрэнүүдэй уһанай татагдадаг болоһонһоо хойшо Араалай далай дундаржа эхилээ. Хэрбээ Араалай далайда Аму-Дарьягай, Сыр-Дарьягай уһан мүнөөнэйхиһөө хоёр дахин багаар шудхардаг болоо һаань, тэрэнэй уһанай нюруу таба метрээр доошоо орохо жэшээтэй. Тэрэнһээ гадна, жэл соо үшөө жаран дүрбэн кубическа километр уһаниинь шэргэдэг, газарта шэнгэдэг юм. Саашадаа нимэшүүгээр гарадаг байгаа һаань, 2000-дахи он болотор Араалай далайн уһан шэргэхэ болоно.

Энэ далайһаа баруун тээшээ нэмжыһэн сүл губиие уһаар хангаха проектын һаядаа бэелүүлэгдээ һаа, тэрэнэй уһан бүришье түргөөр шэргэхэ байха.

Аму-Дарья мүрэн дээрэ хаалта хэгдэбэл, уһаниинь Каракумай каналаар өөрөө урдаха юм. Тиигэбэл, энэ мүрэн Теджен, Мургаб гэдэг мүрэнүүдэй эрье шадархи үшөө хэдэ миллион гектар гандуу талаһаа, мүн Копетдагай хада майлын тунга газарһаа гадна, Баруун Туркмениин районуудые, Атрек голой дулаан байгаалитай дайдые уһаар хангажа шадаха байна.

Хэрбээ Каракумай канал Каспиин далайда хүрөө һаань, харин Хойто Туркмениин каналнууд Аму-Дарьягай адагые Каспитай нэгэдүүлээ һаань, Дунда Азидахи уһалалгын бүхы түхеэрэлгэнүүд хоорондоо холбоотой болохо юм.

Араалай далайда шудхадаг мүрэнүүдэй уһанайнь гурбанай хоёр хубиин абтадаг болоо һаа, энэ далайн нюруу хорин зургаа—хорин долоон метр доошоо орохоор багсаагдана. Тиигэбэл, бүри гашуун уһатай хэдэн сөөрэмүүд болоҗо таһарха байха.

Сибириин уһые Араалай далай руу оруулха

Далайн уһан шэргэжэ үгы болошохо гэжэ һанахада, тон гайхалтай бэшэ гү? Һүүлэй үедэ хэдэн олон нуур сөөрэмүүдые тогтооно, далайшье бии болгоно ха юмбибди. Тиихэ зуураа, дэлхэй дээрэхи эгээн ехэ нуурые шэргээжэрхихэ гээшэ дан таарамжагүйл. Ондоо арга онол үгы гээшэ гү?

Энэ нуурые (далайе) шэргээхэгүйн тула Енисей, Обь мүрэнүүдые гэдэргэнь урадхуулжа, уһыень Араалай далай руу оруулбал ямар ааб гэжэ эрдэмтэд бодомжолһон байгаа. Энэ зорилго бэелүүлхын тулада угаа ехэ барилга хэхэ хэрэгтэй болоно. Хада хабсагайнуудай хоорондуур, талын дундуршье хэды шэнээн ехэ газар малтагдахаб?

Экономическа талаараа хэр ашагтай байхаб?

Иимэ асуудалтайгаар хэблэлэй һониной агентствын корреспондентнэр элитэ совет географ, географиин эрдэмэй доктор, Московско гүрэнэй университедэй профессор Татьяна Звонковада хандаба.

— Араалай далайн хуби заяан хүсэд шиидхэгдээдүй,— гэжэ тэрэ хэлэнэ.—Нэн түрүүн экономическа талаарнь, тэндэхи уларил, элдэб амитад, ургамалнуудта хабаатай, мүн бусадшье олон асуудалнуудые шэнжэлэн шиидхэхэ хэрэгтэй.

Загаһанай ажахыешье абаад үзэе. Араалай далай загаһаар баян юм. Орон дотор баригдадаг бүхы загаһанай 7 процентнь эндэһээ абтадаг. Теэд мүнөө загаһанайнь үдэсэ бага болонхой.

Саашадаа Араалай далайн шэргэбэл, эрьеэрнь ургадаг хулһан, ожорһон үгы боложо, сүл губида барилга хэхэ шухала материалнууд алдагдаха болоно. Газарай хүрьһэн элһээр хушагдажа, зарим участогуудта хужар марса түхэжэ магад.

Тиигэбэшье, загаһа үсхэбэрилхэ олон заводууд манай орон дотор баригдана. Араалай далайһаа губшагдадаг 7 процент загаһа харюулха ондоо уһа сөөрэмүүдшье байха. Хулһа, ожорһо һэлгэхээр барилгын ондоошье материалнууд олдохо юм бээзэ. Элһэнтэй, хужартай тэмсэхэ мэргэжэлтэй болонхойбди.

Сибириин мүрэнүүдэй уһые иишэнь асаржа, Араалай далайе хангахада, гаргашань дан ехэ байха гэжэ мүнөө олон тоото эрдэмтэд тоолодог байна.

Араалай далай хэдэн жэлһээ үгы болохо байха. Тиигэбэшье Дунда Азиин сүл губиие уһаар хангаха проект бэелүүлэгдэхэ ха юм. Хэдэ миллион гектар сүл дайда уһатай болоҗо, арад зондо сэгнэшэгүй ехэ ашаа туһа хүргэхэнь дамжаггүй.

Светлана ВИНОГРАДОВА, Аркадий СИМОНЕН, АПН-эй корреспондентнүүд.

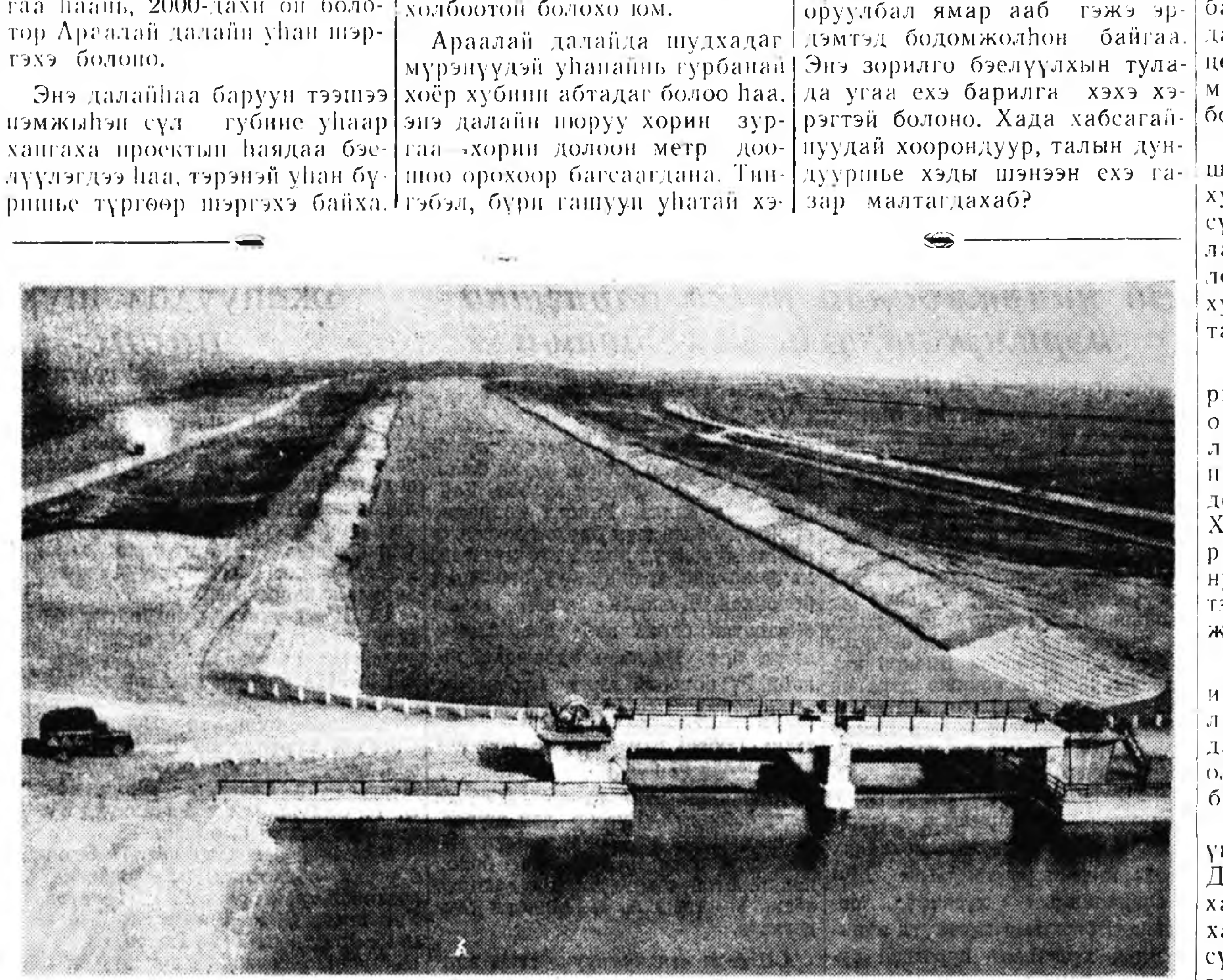

Хойто-Крымэй канал малталга түлэг дундаа ябажа байна. Каналай хүсэдөөр малтагдаад байхада, гандадаг 165 мянган гектар газарые уһажуулха аргатай болохо. Канал малтахатай нэгэн доро уһалууриин һубаг ханаабууд татагдана. Бүри мүнөө жэлдэ Днепрэй уһаар Крымэй областьдо совхозуудай 5 мянган гектар газар уһалагдаха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: гол каналай бэлэн болгогдоһон участок.

ТАСС-ай фотохронико.

„ХЭН МҮНӨӨДЭР ТҮРҮҮЛНЭБ?"

Энээнһээ урда жэлнүүдтэ Мухар-Шэбэрэй «Искра» колхозойхид һү һааха, гүрэндэ худалдаха түсэбөө жэлһээ жэлдэ дүүргэдэггүй байһан. Юун дээрэһээб гэбэл, шалтагаанинь олон лэ байха юм аабза. Мүнөө энэ колхозой парткомой секретарь Александр Антонович Бекешевтэ үгэ үгэе:

— Олон юумэ тооложо, бэеэ хамгаалха шалтагуудые бэдэрээд, дурдаад яалтайб,—гэжэ Александр Антонович хөөрөөгөө эхилнэ. — Һүнэй түлөө бидэ олохон гашай дуулаһал, өөһэд хоорондоо хэрэлдэхэһээ наагуур болоһон байхабди. Харин эдэ бүгэдэнһөө үрэ гарадаггүй бэлэй. Юуб гэхэдэ, бидэ, колхозой хүтэлбэрилэгшэд, фермынгэе һаалишадта эрилтэ табихаяал мэдээд, хайшан гэжэ, ямар эрхэ байдалда хүдэлдэг, ажаһуудаг тухайнь биратай һонирходоггүй байшообди. Хүниие, тэрэнэй эрилтые огто мартажа болохогүй ха юм.

Мүнөө һаалишад яһала амжалтатайгаар хүдэлжэ байна. Зүгөөр үшөө ямар хэмжээнүүдэй малай фермэнүүдтэ абтаһан тухай мэдэхэ хүсэлтэй байгаа һэмди.

Артелиин главна зоотехник, малшадтай сүг ябалсаһан Фауст Федорович Тугаринов хөөрэлдөөндэмнай хабаадаха ушартай болобо.

— Үнгэрэгшэ жэлдэ урдынхидаа орходоо долоо мянган центнерээр ехэ үбһэн, хүсэд хүрэхэ шэмэтэ тэжээл колхоздо бэлдэгдэһэн байгаа. Иигэжэ үбһэ тэжээлээр элбэг байбашье, тэрэнээ эзэн ёһоор буйлуужа, рационой ёһоор малдаа эдюулхэ тухай онсо анхарал хандуулаабди,— гэжэ нүхэр Тугаринов эхилээ. — Хабартаа һолоомо дэбтээжэ, амтаруулжа, бурдууг худхажа эдюулхэдэ угаа һайн байба. Мүн искусственна аргаар һү хэжэ түгалнуудтаа уулгадаг болоод, һайн һүеэ ехээр алмаа бшуубди.

Иигэжэ хөөрэлдэһөөр Хонхоло тосхонһоо нилээд холохоно, баруун хойто зүгтэнь оршодог Мунханай һү һаалиин фермэдэ хүрэжэ ерэбэбди. Тиихэдэмнай үүдэнэй хажууда үлгөөтэй самбар дээрэ «Хэн мүнөөдэр түрүүлнэб?» гэһэн гаршаг харагдаа. Хоёр хүнэй, Валентина Федоровагай, Анна Варфоломеевагай нэрэ аржына. Зунай һарануудай туршада даабарита үнеэн бүриһөө 1000 килограмм һү һааха тэмсэлдэ бодоһон эдэ замай залуушадтайнь танилсаа һэмди. Үнгэрэгшэ жэлдэ Хонхолын найман жэлэй һургуули эрхимээр дүүргэһэн Елизавета Галиева, Елена Моторина, Федосья Федорова гэгшэд баһал эндэ магтаалтай. Комсомол-залуушуулай фермын хамта арбан залуу басагад энэ жэлдэ нёдондонойхиһоо нэгэ хахад дахин ехэ һү һаахын, коммунис ажалай фермын хүндэтэ нэрэдэ хүртэхын түлөө тэмсэнэ.

Үнихэнэй хүдэлжэ байдаг. баһа дүршэлтэй болоһон Анна Митрофанова, Вера Белоусова, Вера Горюнова гэгшэд нүхэдтөө али болохоор туһалдаг, мэдэхэгүй юумыень ойлгуулжа үгэдэг. Нэгэн бултанай түлөө, бултан нэгэнэйнгээ түлөө гэһэн гурим эндэ тон наринаар сахигдадаг.

Энэ жэлэй түрүүшын хахадта фермынхид 940 центнер һү гүрэндэ худалдаха уялгатай һэн. Энэ уялгаяа июниин арбан табанда дүүргэнхэй. Түсэбһөө гадуур үшөө зуун центнер һү худалдахаар шиидээд, хэлэһэндээ хүрэжэ байна. Хайшан гэжэ иимэ амжалта түйлагданаб гээд асуухада: Үнеэдээ бэлшээридэ удаан ябуулжа, гурба дахин һаадаг болоо. Үдэрынь бэлшээри дээрэнь ошожо һаана.

«Искра» колхозойхид нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб уридшалан дүүргэжэ, управлениин малшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ шалгаржа гараа. Мүнөөшье амжалтатай һайн ябана. Эндэ Мунханай комсомол-залуушуулай фермын һаалишадта горитой хубита бии.

Л. ГОМБОЕВ,
«Ленинэй зам» газетын корреспондент.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1964 оной июниин 27.

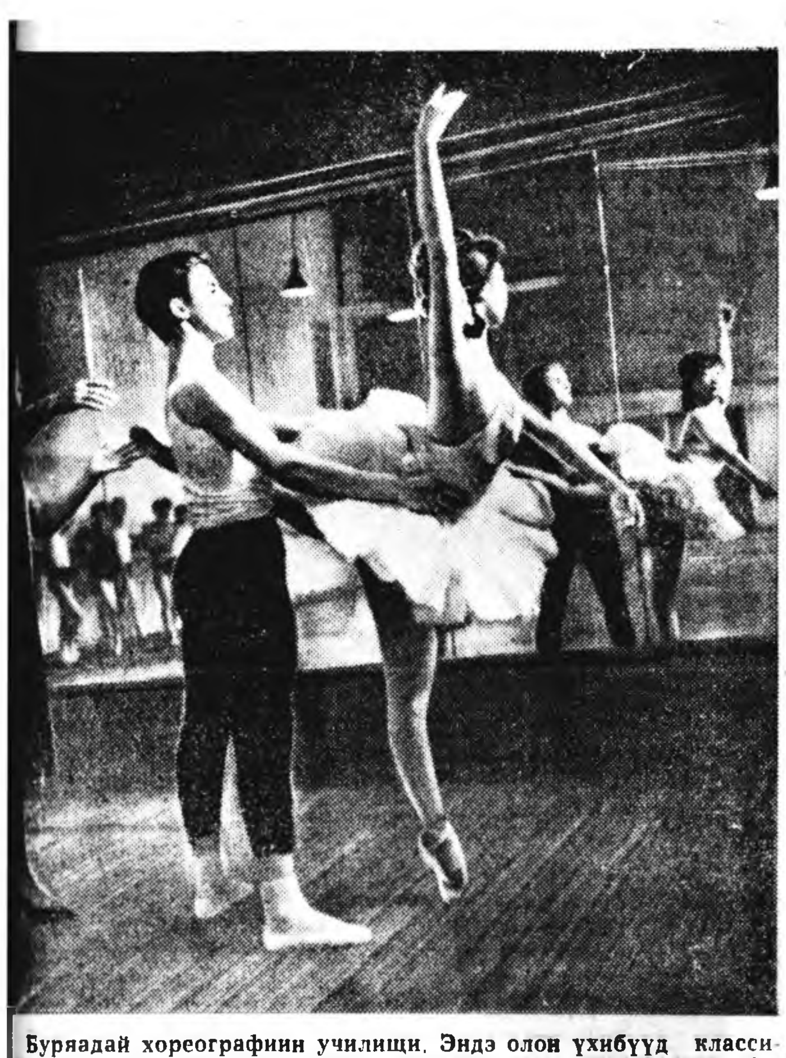

Буряадай хореографиин училищи. Эндэ олон үхибүүд классика танцада һурана. Училищиин хэшээлнүүдые үнгэргэлгэдэ Ленэй орденто оперо ба баледэй театрай мэдээжэ артистнар хабаадана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус театрай солистка А. А. Балдунникова (гарһаа) һурагшадта танца заажа байна.

Э. БРЮХАНЕНКЫН фото.

ЖЭГҮҮРТЭ ХҮГЖЭМ ЗЭДЭЛХЭЛ

Манай ороной уран бэлигтэ интеллигенциин эрхим түлөөлэгшэдэй парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаһан мартагдашагүй уулзалгануудай, совет литература, искусствын асуудалнуудаар болоһон заншаһан хөөрэлдөөнүүдэй гүн ехэ удха шанартайнь арсашагүй. Эдэ уулзалганууд дээрэ Никита Сергеевичэй үгэһэн эсэгэ ёһоной захяа заабари, хэлэһэн үгэ, мүн КПСС-эй ЦК-гай июниин түүхэтэ Пленумэй шиидхэбэринүүд үргэн далайсатайгаар коммунизм байгуулжа байгаа үеын искусство, литературын гол шэглэл, зорилгые тодорхойлжо, хүгжэлтынь шэнэ, гайхамшагта шата нээгээ бшуу. Тиихэ зуура манай зарим уран бэлигтэнэй дунда үзэгдэдэг зарим буруу хараа бодолнуудые, манай соёл сурталда харша шэнжэнүүдые эрид шууд шүүмжэлээ. Гадна бидэнэй, совет искусствын ажал ябуулагшадай, коммунис хүмүүжүүлгын хэрэгтэ ехэ хубитаяа оруулха, искусство, литературада шэнэ арюун замые шэлэн дабшаха, мүнөө үеын хүнүүдэй һайшаалтай образуудые бүтээхэ, магтан зураглаха байһые онсолон тэмдэглээ һэм шуу.

Совет искусствын нэгэ таһаршагүй һалбари болохо хүгжэм, мүнөө үеын совет хүгжэм, түрэл партиингаа тэдэ заабари даган хүгжэнэ гэхэдэ зүбтэй. Энэнь юун дээрэһээ харагданаб? Нэн түрүүн, хүгжэмшэднай арадайнгаа ажабайдалтай холбоогоо улам бэхижүүлжэ, гол түлэб мүнөө үеын темэдэ элдэб жанрай зохёолнуудые бэшэнэ. Энэнь тон һайшаалтай. Гадна мүнөө сагай ажабайдалые зүбөөр, уран гоёор, этигэмэ хурсаар хүгжэмтэ зохёол соогоо харуулалгын тон шухалые харааһаа алдажа яажа бололойб.

«Совет литература болон искусство,— гэжэ түрэл партиимнай Программа соо хэлээтэй,— **олон миллион хүн зоной баяр баясхалан, сэдьхэлэй дэбжэлтын эшэ үндэһэн болохо зэргэтэй, тэдэнэй хүсэл, мэдэрэл, һанал бодол зураглаха, соёл сурталай талаар баяжаха, ухаан бодолой талаар хүгжэхэ хэрэгтэ али болохоор нүлөөлхэ уялгатай».**

Энэл манай искусство, литературын эгэршэгүй гол манлай зорилгонь мүн шуу.

Теэд энэ зорилгоёо хэр бэелүүлнэ гээшэб? Үнгэрһэн жэлэй туршада ямар амжалта түйлагдааб? Эдэ асуудалнуудта һайшаалтай харюугай олдохо байһаниинь дамжаггүй. Удха шанараараа гүнзэгы, олон жэнхэни совет арадуудай хүгжэмэй культурануудһаа бүридэһэн идейнэ зүб шэглэлтэй совет хүгжэмэй культурые бэе бэеэ тон һайнаар ойлгодог хүгжэмшэдһөө бүридэһэн оркестртэй жэшэмээр. Энэ оркестрэймнай инструмент бүхэниинь өөрын онсо шэнжэтэй, өөрын абяатай, тиибэшье барантаяа аялга нэгэдүүлэн ханхинаха шадалтай гэхэдэ алдуугүй. Иимэ нэгэ инструменттэй жэнхэни буряад шэнжэтэйшье һаа, социалис реализмын ёһо заншал үндэһэлэн хүгжэһэн, тиимэһээ улам баяжаһан, шэнэ шэнжэ олоһон манай хүгжэмэй культурые адлидхажа болохо.

Һанаадшье үзыт, оройдоол хорин табан жэлэй саана манай Буряадта мэргэжэһэн хүгжэмэй культура гэжэ үгы байһан. Тиибэшье һаа, хүгжэмэймнай тон залуу культура мүнөө бүхы орон соогоо мэдээжэ боложо, янза бүриин жанрай зохёолнуудаа зэдэлүүлэнхэй. Һүүлэй жэлнүүдтэ буряад хүгжэмшэд илангаяа эршэмтэйгээр ажаллажа, оперо, балет, хүгжэмтэ комеди, симфони, поэмэ, сюитэ; увертюрэ, кантата болон бусад түхэлэй зохёолнуудые бэшэһэн, Москвада болон Улаан-Үдэдэ хэблүүлһэн, гадна олон тоото грампластинканууд болгогдожо гаргагдаад, Бүхэсоюзна радиогой фонддо абтанхай. Энэ бүгэдэ жэшээнүүд хүгжэмэймнай культурын һалбаран хүгжэхэ шэнэ шатадаа гараад ябаһыень гэршэлнэ. Эдэ бүгэдэ амжалта түйлалтамнай Коммунис партиин ленинскэ национальна политикын ашата нүлөөнһөө сэхэ эшэ үндэһэтэй гэжэ дабтан хэлэхэ шухала. Аха дүү ород болон бусад эбтэй совет арадуудай хүгжэмшэдэй туһаламжа мүн лэ эндэ дурдангүй гарамаар бэшэ.

Жэшээ болгон, энэ оной эхиндэ манай ниислэл Улаан-Үдэ хотодо үнгэрһэн РСФСР-эй композиторнуудай холбооной секретариадай нүүдэл зүблөөн тухай хэдэн үгэ хэлэе. Тэрэнэй үедэ буряад композиторнуудай һүүлэй үедэ зохёоһон уран бүтээлнүүд зүбшэгдөө бэлэй. Зүблөөн манай арадуудай хани нүхэсэлэй, хүгжэмэй талаар нүхэсэлэй зүрхэ хүдэлгэмэ гэршэ боложо үгөө. РСФСР-эй композиторнуудай холбооной нүүдэл зүблөөнэй дүн гөөр дэлгэрэнгы тогтоол абтажа, тэрээн соо буряад композитор болон хүгжэмшэдэй түйлаһан зарим тэды амжалтанууд тэмдэглэгдээ. Арадайнгаа хүгжэмэй фольклорто үндэһэлдэг ёһо һайн үрэ дүн үгэнэ гэжэ онсологдоо һэн. Гэхэтэй хамта манай хүдэлмэридэ бии байгаа алдуу дутуунууд заагдаа. Композиторнуудай тоо урганагүй, мүн мүнөө үеын темэдэ бэшэгдэһэн томо хэмжээнэй хүгжэмтэ зохёолнууд огто үгы. Гадна жанрай талаһаа ехэ хизаарлалта үзэгдэнэ.

Тон зүб заагдаһан эдэ алдуу дутуунуудаа хараадаа абажа, саашадаа улам эршэтэйгээр хүдэлхэ, партиин суртал хүгжэмтэ зохёолнууд соогоо номнохо, мүнөө үе сагайнгаа эрилтэдэ таарама уран хурса, удха түгэлдэр хүгжэм зэдэлүүлхэ уялгатайбди, зэдэлүүлхэшьебди. Юуб гэхэдэ, ажаһуутаа үе сагнай, түрэл Коммунис партимнай энэ хэрэгтэ манайе зоригжуулна ха юм.

Б. ЯМПИЛОВ,
Буряадай композиторнуудай холбооной түрүүлэгшэ.

БАГШАНАРАЙ СЪЕЗДЫЕ УГТУУЛАН

[Б]АГША-ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ

...[гэ]гэн, хоёр, хэшээл эхилээ. Зүгүүгты!

[Ү]нгэргэшэ хэшээлдээ үзэһэнөө ...рахэб? (Олонхи һурагшад гаранэ).

[У]лзытуев, хөөрэ. (Тэрэнэй хөө... һурагшад анхаралтайгаар ..., алдуу олохые оролдонод).

[Д]үүрэнээр харюуса. (Һурагша...[ү]рэн харюу эригдэнэ).

...[ан]гуудые toологты.

...Ц. һурагша—заряа, үнэгэн, ...[ан], хэрмэн, баабгай, эреэн гү..., шоно. (Һурагшад нэмэжэ нэр...

[М]анай Үлэгшэн нютагта ямар ан...[ди]иб? (Һурагшад ангуудые нэр...

Эдэ нэрлэгшэ ангуудаа ородоор ... (Багша ангуудай зураг ха..., һурагшад тэдэниие буряа...[ор]одоор нэрлэнэ).

[Ш]андаган үбэлдөө ямар «дэгэл...[б]олоноб? Тэрэниие хэзээ баридаг [һ]урагшад харюусана).

[Х]эрмэндэ хэн гараа һэм. Таанад [һ]эн гүт? (Нэгэ хэды һурагшад [х]араһан байба).

[Х]эрмэнэй, шандаганай арһаар ...г бэ? (Һурагшад харюусана).

...[ү]бэл хэды һаратайб?

Мүнөө ямар һара бэ?

[К]олхозой малнууд хаана байдаг ...[бэ] хэдыдэ сабшадаг бэ? Тэрэнь ... хэрэгтэй болодог бэ? (Эдэ ...[асуудал]нуудта һурагшад харюусанад).

... Цыпэ Санжеевна хэшээл үн...[гэр]өө үхибүүдэй ажабайдалда дү...[р]энэй түрэлхидэй, нютагай, кол...[аж]айдалһаа жэшээ абажа харуул...[н]ухэр Очирова багшын ажалда ...[ар]түй ехэхэн дүй дүршэлтэй бо... Үхибүүдые хайшан гэжэ һур...[х]үмүүжүүлхэ асуудалаар педа...[гоги]ка, методическа литература ...[ха]лжэ уншадаг. Энэ хэрэгтэ ...[өө] хаба шадалые бултыень гар...[эр]хим һурагшадые бэлдэжэ бай...[гаа]ш хүмнай гансашье багшалаад ...[хэш]ээлдээ бэлдээд, дэбтэрнүүдые ...[ш]ы байдаг бэшэ, харин залуу баг...[шанарт]аа туһалдаг, ниитын хүдэлмэ...[ри]дэ эбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Санжеевнагай Петропавловкын, ..., Үлэгшэнэй сценэ дээрэһээ

Ц. Бадмаевай «Автоколяска» гэжэ шүлэг уран гоёор уншажа байхыень нэгэтэ бэшэ арад зон баясан шагнаһан байха. Тэрэ хадаа уран һайханай бүлгэм эмхидхэдэг, ударидадаг. Эхэнэрэй соведые хүтэлбэрилдэг даабаритай. Тэрэнэй ударидалгаар эхэнэрнүүдэй совет айхабтар ехэ ажал хүдэлмэри ябуулна. Соведэй 11 гэшүүд—багшанар, колхознигууд, түрэлхид, наймаашад, врачнар арад зоной, үхибүүдэй дунда һонирхолтой хүдэлмэри эмхидхэнэ. Эхэнэрнүүдэй совет үйлэдбэриин, соёл культурын, ажабайдалай ба үхибүүдые хүмүүжүүлхэ комиссинуудтай.

Үйлэдбэриин комисси, жэшээлхэдэ, колхоздоо нилээдгүй ехэ туһа хүргэдэг. Жэшээлхэдэ, хабарай тарилгын, түл абалгын үедэ колхознигуудые зүбөөр эмхидхэжэ, олоор хабаадуулаа. Илангаяа түл абалгын үедэ гэрэй эзэн эхэнэрнүүдые түл абалгада хабаадуулаа гэхэ мэтэ.

Үхибүүдые хүмүүжүүлхэ талаар ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдана. Жэшээлхэдэ, июниин нэгэн — үхибүүдые хамгаалгын үдэр тон һонирхолтойгоор үнгэрөө. «Үхибүүдые сэбэрээр, зохидоор, үнэгүйгөөр хубсалуулая» гэһэн выставкэ эжынэртэ зорюулагдаа. «Коммунизмын үедэ культурна хүн ямар байха зэргэтэйб?», «Үхибүүдые үнэн сэхээр хүмүүжүүлгэ» гэхэ мэтэ лекци, элидхэлнүүд уншагдана. Энэ комиссиин ажал хүдэлмэреэ һайнаар эмхидхэһэнэй ашаар түрэлхид, илангаяа эжынэр, үхибүүдые зүбөөр хүмүүжүүлхэ, һургаха хэрэгтэ тусхай анхарал табидаг болоо. Жэшээлхэдэ, эжынэр Гарма Сангадиевна Улзытуева, Дулма Гомбоевна Чагдуржапова гэгшэд үхибүүдээ һайнаар хүмүүжүүлнэ. Тэдэнэй хүүгэд журамтай, номдоо эрхим һайнаар һурадаг.

Парткомой ударидалга доро эхэнэрнүүдэй совет ажал хүдэлмэреэ ябуулдаг. Тиихэдээ һургуулитай, түрэлхидэй комитедтэй нягта холбоотойгоор ажаллана. Эхэнэрнүүдэй соведэй һайнаар ажалладагынь бүгэдэндэ мэдээжэ болонхой. Тэрэнэй түрүүлэгшэ Цыпэ Санжеевнада, мүн соведэй гэшүүдтэ үшөө амжалта түйлахыень хүсэе.

Б. БАТОЕВ.

Гунга ЧИМИТОВ

МОРИЛОГТЫ!

Хүдөө уужам таламнай,
Хүрьһэтэ зөөлэн газарнай
Хүлдөө унаан һабдана,
Хүндэтэ айлшанаа угтана:
—Дээшээ, дээшээ гарагты!—
Дэлгээн урина гараараа.
—Түрүү хойморто морилогты!—
Түүрээн дохино шадалаараа.
Эрхим айлшанай нэрые
Элирүүлхэдэ иимэ лэ:
Газарай анда нүхэр —
Гайхамшагта хими лэ.
Ехэ һайхан даабаритай
Ерэһэн айлшан гээшэл ха.
Гани хани нүлөөнһөөнь
Газарай хүсэн дээшэлхэ:
Шэниисэ таряан халюуран,
Шэнгир-енгир ургаха.
Буртаг үбһэн харюудан,
Буруу бухан һарниха.

ШЭНЭ БАЙШАН

Артель соогоо алдартай
Агроном мэргэжэлтэднай, —
Ажалша, хүхюу зугаатай
Аандан Анна хоёрнай
Артелиин эрхим дархашуулай
Арбаад хоногто бүтээһэн
Үндэр һаруул байшан соо
Үдэшэ бүри алдуугүй
Электричествын яларaан соо
Элдэб шэл амһартануудые
Эндэ тэндэһээ абажа,
Эрьюулэн байжа шэнжэнэ.
Тэмдэг саарһа бэшэгтэй,
Тэбхэр сомор хайрсагтай
Ургамал дээрэ тонгойжо,
Удаан дуугай байтараа,
Урдэ урдаһаа харалсан,
Уряар энеэбхилэлдэнэ.
Тингээд һуугаад, яаралтай
Тэмдэг хэдэг дэбтэртээ
Жэгдэ һайхан үзэгүүдээр
Жэрэгэр мүрнүүдые гаргана
Энэмнай ямар байшан бэ?
Эрдэмэй хүреэлэн гээшэ гү?
Һуралсал эрдэм дэлгэхэ
Һургуули, класс гээшэ гү?—
Эдэ олон асуудалда
Энэ харюу үгэһүүби:
—Үндэр сагаан байшангай
Үүдэн дээрэ гаршаг бии.
«Агрохимиин лаборатори»
Аржытар бэшээтэй, уншагты.

САГААН ХАДЫН СЭСЭРЛИГТЭ...

Ажалшадай зунай амаралта

Тогоошо Данзанович ууртайтаар бидэниие угтаба. Хэбэрынь колхозой барилгашан-техник Будаевта сухалдан алдаа хаш.

— Юун зон гээшэбта? Барилгын хабтагай хэрэгтэй. Погребоо дууһаха юм аад... — гэжэ гааһаяа һорон, шангарба.

— Хабтагайтнай асарагдаха. Үглөөдэр. Энэ барилгыетнай харахаяа ерээб,— гээд, технигшье урдаа оруулбагүй.

...Жаргаланта нютаг. Сагаан хадын хормой дээрэһээ урагшаа шэртэхэдэ, нэмжээ уужам дайда сэнхир унаарта хүльбэрнэ. Наран тээшэ хэлтылгээд дэбдижэрхиһэн ногоон хибэс шэнги талмай. Тойроод сэсэрлиг, модон. Ногоон шэрээр шэрдэгдэһэн шүргэ хашаа соо хэдэн үндэр байшангууд ербылдэнэ. Энэмнай юун гээшэб? Санатори гү, али ямаршьеб эмнэлгын газар гү? Үгы даа, Хяагтын үйлэдбэриин управлениин Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой амаралтын гэр гээшэ.

Ута гэгшын хэдэн гэрнүүд. Ороодхиходо зосоонь һаруул гээшэнь. Зохидхоноор, сагаан бүдөөр хушагдаһан орон шэрээнүүд жэрылдэнэ. Хүнүүдэй хамтын байра. Нэгэ тэрэй уужам таһалга соо хэдэн стол, дээгүүрнь журнал, газетэ элбэг, шатар, домино, даам тэндэ бии.

— Бидэ түрүүшын аршааншад гээшэбди. Нёдондо нэгэл сезон амаруулаад, бэшэ хүн амаржа үрдеэгүй юм,— гэжэ «Шэнэ зам» гэжэ гүүртые даагша Дашицырен Гомбоев хөөрэнэ.

Нээрээшье хоёр жэлэй урда тээ Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд, эдэбхитэд һайшаамаар дурадхал оруулаа бэлэй. Эндэ, Сагаан хадын үбэрэй аршаанда, үбгэд, хүгшэдһөө эхилээд, элдэб хүнүүд ерэжэ амардаг һэн. Байра байдал тэндэ үгы, өөһэдөө отог бараад, үгышье һаа, майхан татаад һууха баатай бологдодог байба.

Мүнөө харагты. Ажалшадай хамтын байрын гурбан гэр жэрылдэнэ. Тэгэндэнь медпункт. Тээ саанаханань торхо, ваннада хүнүүдэй орохо тусхай гэр. Мүн душ доро һэрюусэхэдэ, наар дээрэ хэбтэжэ наранда бэеэ шарахада болохо. Хоёр сорго соогуур аршаан урдажа байха. Ехэ гэгшын амһарта соо халаагдаад гарадаг. Халуун гү, али хүйтэн уһанда хэрэгтэй гүш? Дуратайгаа шэлыш.

Энэ амаралтын гэртэ гансата хорин табан хүн амарна.

Түрүүшын сезоной урда эмшэлэгшэ ерэжэ, бултыень үзөө. Хэндэ юун туһатайб, торходо хэды оролтойб? Заажа үгөө. Мүнөөшье эмшэлэгшэ ябажал байдаг.

Ажалай түрүүшүүл... Тугаар түрүүн уулзагшамнай Тогоошо Данзанович Данзанов энэ колхозой һуури табилсаһан хүн. Нилээд олон жэлдэ колхозой хүтэлбэрилэгшөөр ябаа. Мүнөө амаралтын гэрэй даагша болонхой. Пенсидэ гараһаншье һаа, хүнгэн, залуу зандаа гэхээр.

Залуу һаалишан Александра Чимитова. Комсомол басаган. 1963 оной һү һааха түсэбөө 128 процент дүүргэжэ, түрүүшүүлэй зэргэдэ гараһан. Хонишон Дамби Бадмацыренов 100 эхэ хонинһоо 94 хурьга абажа, һайнаар түлжүүлһэн суутай. Мүнжит Дондокова 52 толгой бүрүү һайнаар ондо оруулжа, сүүдхэдээ 800 граммаар шэгнүүрыень нэмээһэн.

Эндэ амаржа байһан ажалай баатарнуудые тоолохо болоо һаа олон.

— Һайнаар амаржа байнабди. Ямаршье санатори, курортһоо дутуугүй. Шэнэ газетэ, журнал асарагдадаг. Һаяар телевизор табихамнай гэжэ бидэнээ баясуулаа. Кино харагшабди,—гэжэ залуу һаалишан хүбүүн Бато Батуев хэлэнэ.

Столово соонь орыт. Сагаан бүдөөр хушагдаһан олон столнууд. Хангалтама сэсэгүүд...

— Үдэрэй дүрбэ дахин эдеэлнэбди. Арба гаран янзын эдеэн... Тогоошон Иван Санжеевич Аюровнай һайхан эдеэтэй хүн. «Рекорд» ресторандашье ахамад тогоошон байһан. Пенсидэ гараһаншье һаа, эдеэгээл шанаһан зандаа,—гэжэ хэншьеб тэндэ хүхинэ.

— Колхоздо ехэ гарзашье болоногүй. Хүн бүхэн сүүдхэдээ 1 түхэриг 20 мүнгэнэй продукт эдинэ. Шанахаяал мэдэ. Гуляш, шүлэн, салат, винегрет... — гээд, тогоошон Аюров сагаан колпак малгайгаа заһана.

Колхозой амаралтын гэртэ хүхюун. Залуушуул газаагуур сэнгэнэ. Бүмбэгэ сохино, гүйлдэнэ.

— Иигэжэ гоё һайнаар амаралтаяа үнгэргэхэбди гэжэ һанаатуйбди,—гэжэ амарагшад баясана.

Удаадахи сезондонь баһал ажалай түрүүшүүл амархань. Тиигээд нооһо хайшалгын һүүлдэ хонишод ерэхэ... Үбгэд, хүгшэд, пенсионернууд амарха. 4 сезон (сезониинь 10 хоног) соо 100 хүн амаржа шадаха болохо бшуу. Колхозой правлени, партийна организаци энэ амаралтын гэрые эмхидхэхэдээ, һайн һайхан хэрэг бүтээгээ гэхэдэ алдуу болохогүй.

...Сагаан хадын сэсэрлигтэ амаржал байһайб гэхээр. Тунгалаг агаар. Аршаан.

Г. ДАШАБЫЛОВ.
Хяагтын аймаг.

Хони үсхэбэрилхэ мэргэжэлые наринаар шудалһан О. Тагаров, Д. Тагарова гэгшэд Анаагай совхоздо ажалладаг. Хүдөө ажахые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ түүхэтэ тогтоолой бодотоор бэелүүлэгдэжэ байгаа энэ жэлдэ эдэнэр хонин һүрэгөө гарзагүй һайнаар ондо оруулһан байна. Эрхимээр харууһалһанайнь ашаар хонидой нооһоншье ехэ, шанартай.

Нүхэд зондоо хүндэтэй болоһон эдэ хонишод совхозойнгоо эльгээлтээр «Учитель» гэдэг амаралтын гэртэ амаржа, шэнэ хүсэ, зориг орожо байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хонишод О. Тагаров Д. Тагарова хоёр һонирхолтой ном уншажа байна.

Б. ГЫЛЫКОВЭЙ фото.

Нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй

— Ёһотойл уран гартай хүдэлмэришэн. Найдамтай даа, — гэжэ слесарь Георгий Александрович Толмачев тухай нэгэдэхи АТК-гай гаражай жолоошод магтан хэлсэдэг.

Юу гээшые бүтээжэ, юу хэһэндээ нүхэр Толмачев иимэ магтаалда хүртэхэ болоо юм?

Хиигээ табиһан машинынгаа шиинэдэ шэнэ камера табихын тула дискыень балта барижа, гараараа сохижо гаргадаг һэн. Энэ хүндэхэн хүдэлмэриие Георгий Александрович оньһожоруулаа.

Машинын скоростиин коробко абажа һэлгэхэдэ баһал уршагтай, бар хүсөөрөө нилээд оролдохо баатай бологдодог һэн. Харин мүнөө нүхэр Толмачевой зохёоһон тусхай лебедкоор богонихон сагта һэлгэгдэдэг болоо.

Заһабарилгаһаа гараһан машинын двигатель ашаглаха стенд... Двигательнүүдые үсгөөд иишэ тиишэнь абаашаха кранбалка... Тоолохо болоо һаа олон. Эдэ бүгэдэ түхеэрэлгэнүүдые бэлдэжэ, гаражда хүдэлдэг хүдэлмэришэдэй, машинын жолоошодой ажалые хэды шэнээн хүнгэдхөө гээшэб — тоолохонь бэрхэтэй.

— Хэхэ юумэн үшөөл ехэ. Зүгөөр хёрхоор лэ хаража, бодомжолжо ябаха хэрэгтэй,—гээд Г. А. Толмачев хөөрэдэг.

Иимэл хадань нүхэдынь хүндэлнэ ха юм.

М. ВОРОБЬЕВ.
АТК-гай главна механик.
Улаан-Үдэ.

АДУУН ҺҮРЭГ ҮСХӨӨШЭД

...[х]адэ голоо үгсэжэ, Хамар дабаа...[н] бооридо дүтэлхэ тума бүлэг ...[б]өөрөө бөөгнэрһэн адуун һү...[р]гүдэй бэлшэжэ ябахань харагд...[на]г. Гансахан дүтэ шадарай бэл...[ш]ээридэ бэшэ, харин уула хүбшын ...[бэлш]ээринүүдтэ али зэргын олон ... морид атарлан бэлшэдэг гээ...

...[ня]ньһото техникээр хэдышье ...[т]а зэбсэгжээ хадаа мори унаа... адуун һүрэгһөө арсаха арга... үгы. Илангаяа хада уулын ...[б]ой боорёор, гүн хүбшэ тайгын ...[х]аар оршодог Захааминай ай...[ма]й колхозуудай ажабайдалда ... мал бүришье шухала.

Үнэхөөрөөшье, эндэхи байдалые хараад үзэхэдэ, адуун һүрэг үсхэбэрилдэг, жэшээнь, «Коммунизм» колхоз тус һалбари бариһанайнгаа түлөө малшадай салин хүлһэнһөө бэшэ ямаршье мүнгэнэй гаргаша хэдэггүй. Гаргашалагдадаг салин хүлһэнэйньшье хэмжээн үнэндөө ээлтэй ха юм даа. 250—300 толгой адуун һүрэгые хоёр лэ хүн адуулха, харууһалхадаа хүшэ хүрэжэ ядадаггүй бшуу.

Адуу үсхэбэрилгын ашагтай байһые лаб ойлгоһон Санагын колхозойхид һүүлэй гурбан жэлэй туршада адуун һүрэгэйнгөө тоо толгойе хоёр дахин шахуу үдхөө. Саашанхи уг зорилгоньшье баһал горитой. Бүри ойрын хэдэн жэлэй туршада адуугаа 2000 шахуу болотор үсхэбэрилхэ хүсэлэнтэй.

Колхознигуудшье энэ зорилгынгоо бэелүүлэгдэхэ байһанда батаар этигэдэг. Энэ нютагаархид хэр үгһөө хойшо адуу үсхэбэрилдэг, мэргэжэл шадабаряар, дүй дүршэлөөр баян болоһон адуушад, моришодоор олон ха юм. Жэшээнь, моришон Будажап Унатанов бүхы наһаараа гэхээр адуушан ябаһан хүн. Колхозойнгоо унаанай бүхы адууе нэрээрнь, наһа жэлээрнь хүү таниха, абари зангыеньшье дууһан мэдэдэг. Энэ нүхэр олохон лэ залуушуулые моришод, адуушадай дүршэлдэ һургаһан байха.

Тэдэнэй дундаһаа ахалагша адуушан Владимир Норбоев тухай хөөрэе. Энэ нүхэр өөрынгөө туһалагша Григорий Нохоровтой 300 гаран адуу адуулжа байдаг. Эдэ хоёр адуушад жэлһээ жэлдэ олон унага абажа, адуун һүрэгөө үдхэжэ ябадаг. Жэшээнь, байгша оной эхинһээ хойшо 100 гүүн бүхэнһөө 85 унага түрүүлээд, нэгэшье толгой гарзада оруулангүй түлжөөжэ байна. Үшөө унагалха гүүнүүд эдэнэй адуунда бии. 100 гүүн бүхэнһөө 95 унага лаб абахаар хараална. Энэмнай яһала һайн амжалта гээшэ ааб даа.

Моришон Ванчик Гомбоев баһал мэргэжэл шадабаритай нүхэр. Нүхэр Гомбоев хадаа зэрлиг шахуу болошоһон залуу дошхон моридые һургадаг хабатай. Һүүлэй жэлнүүдтэ адуушан Гомбоев 30 залуу эмниг адууе унаанай морин болгоо. Эмнигтэ эмээл тохожо, зэмсэглэжэ, тэргэ шаргада хүллэхэ гээшэ тиимэ амараар бүтэхэ хэрэг бэшэ ха юм. Тиигээдшье эндэхи монгол үүлтэртэ адуун бүришье һаа дошхон, зэрлиг зантай бшуу.

Адуушан бүхэнэй ажал хүдэлмэри, ажабайдал тушаа хөөрэхэ болоо һаа, тус бүридэнь ямар нэгэн һонирхомо зүйл заатагүй бии. Теэд тэдэ бүгэдые дууһан хөөрэжэ үгэхэнь бэрхэтэй. Юрэдөө, Санагын адуушад, моришод адуун һүрэгөө улам үсхэбэрилхын хойноһоо эсэшэ сусашагүйгөөр аяар холын хүбшэ тайгын бэлшээринүүдтэ үбэлжэжэ, зуһажа байгаад лэ ажаллажа ябадаг зон гээшэ.

Ф. СОРОКИН.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Колхозой залуу адуушан Григорий Нохоров наранай зүгтэ бэлшэжэ ябаһан адуугаа һарабшалан хаража байна. 2. Эмнигүүдые эмээллэн, унаанай морин болгон һургадаг мэргэжэлтэ, солбон габшагай адуушан Ванчик Гомбоев. 3. Хадын бэлшээридэ жэлэй дүрбэн сагта адуулганда ябадаг һүрэг.

Авторай фото.

БУРЯАД ҮНЭН
3-дахи нюур.
1964 оной июниин 27.

Бишыхан зураглал

АЖАЛДАА ДАШУУРҺАН ХҮН

Тойроод оршон байгаали хүхэрөө даа, ногоороо. Энэ Хоймороймнайшье бардам үргэн ой задаршоод, ямар нэгэ пайр нааданда бэлдэһэншүү маяг үзүүлнэ. Мүн хойморойимнайшье тала ягаа, улаан сэсэгүүд соогоо умбажа налбайхань баһа гайхамаар!..

Нуга дээгүүр талын солбон булжамархан таһалгаряагүй дуугаа татана. Одоо юун тухай дууладаг юм гээшэб даа, энэ оодогорхон дууша шубуухай? Баһа хүхын жэмбүүр аялга хүбшэ тээһээ зэдэлнэ: «Хү-хы... тоб-ши-и, шудхуур...» гэһэн аялга абяа намда эгээ багаһаам юундэшьеб даа һануулдаг...

Иимэрхүү оршон соо нэгэ хүн нуга соогуур алхална. Гартань: һүхэ, хүрзэ. Эдэнь хэрэгтэйл болохо юм бээзэ? Урдань, хөөрхы, энээгүүр Шуханаатан һуудаг бэлэй, харин мүнөө таряанай поли зарим нэгэнэйнь һуури болонхой. Эндэ-тэндэ ёдойлдоһон ганса нэгэ сэргэ, бахананууд урдандаа эндэ айл аймагууд ажаһууһан юм байна гэжэ гэршэлнэ. Тэрэньшье тэрэ даа...

...Шуханаатанай үтэг соогуур нэгэ хүн ябана. Ори гансаараа ёдойжо һууһан сэргэдэ тэрэ тулажа ерэнэ. Түлхеэдшье үзэнэ. Хүдэлнэгүй. Тэрэ хүмнай гартаа хүрзэ барижа, сэргэеэ тойруулан малтаад, удаань тэрэнээ һуга татажа гаргаба. Тиигээд тэрэнээ тайраад, хахалжархиха юм. Зундаа, үбһэ хуряалга дээрэ, тогоошондо ёһоор түлеэн болохо бэшэ гү?

Эндэ-тэндэ баханын узуурнууд тобойлдоно. Тэрэ хүмнай нэгыешье үлөөнгүй малтажа гаргана. Ихэдээ сабшалан, нуга арилгагдажа байна гэжэ үнэншэбэ ёһотойт.

Иимэ хүдэлмэри нютагтаа ажалша солотой болоһон ород үбгэжөөл Алексей Иванович Кобелев ябуулжа байгаа.

...Тэрэ жараад наһатай. Зүгөөр хүдэлжэ байхыень харахадаа, тиимэ наһа заяандаашье үгэхэ аалши? Айхабтар солбон үбгэн гүб даа. Алексей Иванович Шура хүгшэнтэйгөө манай нютагта ерэжэ түбхинэһөөр арбаад жэл болохонь ха.

Шэнэ гэр түхеэржэ ороһон, бани бариһан юм. Үшөө худаг малтажа хэрэгсээһэн... Тобшоор хэлэхэдэ, газаахи, досоохёо яб гүүлээд һуудаг айлайхил мүн даа. Тиимэ ажалша хүниие, хай даа, колхоз сооһоошье олохонь хүшэр ха...

— Мүнөө жэлэйнгээ үбэл, хабарые тайга соо үнгэргэбэб,—гэжэ Алексей Иванович хөөрэнэ.

Тэрэ колхоздоо арбан гурба мянган һургааг бэлдээ. Энэ хүдэлмэридөө хэды ехэ хүлһөө гоожуулаа гээшэб? Һанаад үзыт даа: тиимэ участок бэдэржэ олоод, унагаагаад, гансаараа нюрган дээрээ шэрэжэ, машинада багтахаар сугпуулха... Мүн гэшүүһэ, шэлбэһыень талдаха. Аргагүй ехэ хүдэлмэри бшуу даа!

— Мүнөө дээрээ Табхын үтэг сэбэрлэжэ байнаб,— гэжэ тэрэ хэлэнэ. — Тиигээд, мүнөө жэлдэ би гансаараа үбһэ хуряалга дээрэ хүдэлхэб. Махаар үтэг, Зурбайн һуури, Үхөөе үтэг гэхэ мэтын газарнуудые хэншье һайнаар сабшажа абанагүй. Үшөө полиин захаар хэды шэмэтэ ногоон урганаб? Хэрбээ нёдондо жэл гансаараа 102 центнер үбһэ бэлдээ һаа, мүнөө жэлдэ 120 центнер бэлдэхэ түсэбтэйб. Тингэжэ өөрөө хараалнаб,— гэжэ Алексей Иванович намда хөөрөө һэн.

Ажалшал хүн даа. Иимэ хүн хамтын хэрэттэ ами наһаяа дүүрэн үгэһэн байдаг. Энэ бэшэһэн зураглалайм үнэн герой—Алексей Иванович Кобелев тиимэ зоной тоодо лаб ороно.

...Нуга соогуур һүхэ бариһан хүн алхална. Дээтүүрнь булжамар шубуун жэргэнэ. Талын хөөрхэн булжамар шубуун орон нютагыемни, ажалша зүрхэтэй зониис өөрынгөө шэргэшэгүй дуун соогоо магтадаг бээзэ? Теэд Алексей Иванович, ажал хүдэлмэридөө дашууршоод, хэндэшьеб даа, магад, өөртэньшье дуугаа зорюулжа байгаа талын дууша булжамарые анхарна гү, али үгы гү?

В. СЫРЕНОВ.

Түнхэн.

ЭЖЭЛ ХОЁР. Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ФЕЛЬЕТОН

«ШАМШАГ АХИР АМИТАДЫ...»

Сэлэнгэ голоо зубшажа,
Центр город үнгэрхэдэ,
Ногоон улаан галнуудаа
Носоон байдаг угтажа —
Хүршэ дүтын Дивизионно.
Хүрэжэл үзэһэн станци.
Эгээл эндэ үнихэнэй
Эхэ Норжин Мункуева
Зелдэр дүрбэн хүүгэдээ
Энхэрэн байжа түбхинөө.
Эртэ үглөө бодожо,
Эдеэ хоолынь табиха даа,
Ай-сүйхэн болоходожо,
Ажал тээшээ һалирха даа.
Эрэнь хаанаб гэжэ гү?
Эгээн хүндэ асуудал.
Үгыл аад, үгы юм.
Үгыб юундэ гэжэ гү?
Дайн дажарта ошоһон аад,
Дахин бусажа ерээгүй гү?
Дайдын хамшаг үбшэндэ
Дайруулжа али үгы юм гү?
Үгы даа, үгы.
Үгэлэн байжа Норжинай
Үнэхөөр хэлэжэ эхилхэдэнь,
«Үү, татай»—сошохолта,
Үг-маг гэхэлтэ.
Амиды аад, нүхэрынь
Үгыл аад, үгы юм.
Амараг нүхэр, хүүгэдээ
Амяарнь орхёод үгы юм.
Мүнөөш Норжин хэлэхэл даа,
Мүр мүрынь мүшхүүлэн:
Мүнхын Шэмэд-Доржотой
Мүнхэ ниилэһэн мэтээр
Анха түрүүн яажа
Айл болоһон тухайдаа;
Түрэл түхэмөө ерүүлжэ,
Түрэш хэһэн тухайдаа:
Түрүүшээр ехэ эбтэйнүүд
Түбхинэн һууһан тухайдаа;
Түргэдэн тиигээд нүхэрэйнгөө
Түрбэлгүйгөөр загнаһы,
«Гуутай» һайхан сэдьхэлэйнь
Гуулиин яажа бултайһы;
Үдэшэ бүри — архи,
Үглөө бүри, тархиш даа,
Үгын хатуу хараал
Үнэхөөр тэсэжэ гараһанаа,
Үргэһэ нойроо алдажа,
Үбшэн яажа болоһоноо
Үнгэтэ шарай илгангүй
Үгэлэн гомдон хөөрэхэл,
Дүрбэн баатар хүүгэдээ
Эхэ болоһон бэеые,
Хоёр алтан гарнуудаа
Холгоон олоһон олзые
Голон байжа «гоёоһон»
Голдойн ошоһон тухайдань,
Үдэр нарандаа хүрөөд,
Үбдэг сүхэрэн ябахадань
Зайраа заншал гаргажа,
Зайжа ошодог тухайдань
Заригад гэхээр юумэнүүды
Залган байжа зугаалхал.
Хуби заяагаа холбоһон
Хуулита нангин нэгэдэлээ
Хуурмаг ёһоор харшалжа
Хуулажа хаяһан тухайдань,
Ажабайдал — мэльгэн бэшэ,
Абаһаар тохёолдоһон бэрхэшээлые,
Уршаг, жэжэ юумэнүүдые
Урдаа барижа шадаһыень,
Үхибүүд, хамаг бүлэнэрөө
Үни хаяжа ошоһыень,
Бууһан газараа мэдүүлхэгүй
Уһан мүртэй, харатайень
Эхын нюлмас мэлмэрүүлэн,
Эльгэ зүрхөө хайлуулан,
Голожо хэнииш илгангүй
Гомодон байжа хөөрэхэл.
Мүнөө тэрэ Мункуевай
Мүр улань мүрдүүлээд,
Аяар заха Яруунада,
Ара талын Иисэнгэдэ
Аржытара тодоронги,
Багша болоод ороһониинь
Балшытара мэдэгдэнги.
Жаран онһоо хүүгэдтээ
Жааш мүнгэ түлөөгүй,
Тэнэжэ зайжа ябаһаниинь
Тэрэл тиимэ тодорбо,
Нюурайнь халха задаржа
Нюусань мүнөө элирбэ.
«Хүндэ бү оро,
Хүрөөгыт» гээ һаань даа
Мункуевай
Хубилһан энэ ябадалаа
«Хубиин хэрэг» гээ һаань даа
Мункуевай
Эрэн саарһа эрээлжэ,
Эрид сэхэ хэлэлтэй:
«Будүүлиг харанхы ябадалаа
Бүтүү түргэн хаягты!
Бүлэ бүхэн,
Гэр бүхэн
Бүгэдын хамаатай хэрэг!»
Магтахалди даа малгайлжа,
Маша эрхим ябаашады,
Шангаахабди даа шарбуулжа,
Шамшаг ахир амитады».

Р. ЦЫБИКОВ.

ЯДАЛДАА ҺАА ЯБАЛТАГҮИ

Полетаева хүгшэн хэжэгтэжэ ядалдахадаа врачые дуудуулба. Врач тэрэниие үзэжэ, эмэй рецепт бэшэжэ үгэһэн байгаа. Теэд эмдээ хүрэхэ бэрхэ. Эм бэлдүүлхые рецептээ аптекэ эльгээжэрхёод, гэртээ хэбтэжэ байгаа һэн. Нэгэ хэды сагай үнгэрөөд байтар, үүдэнэйнь хонхо жэнгиршоо бэлэй. Зүбшөөл асуужа ороһон хүнэй эмыень асаржа үгэхэдэ хүгшэн хэды ехээр баярлааб даа!

Дортранмедснабторгын Улаан-Үдэ станцидахи түмэр замшадай аптекын коллектив коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ нэрлүүлнэ. Аптекын хүдэлмэрилэгшэдэй олонхидынь ударнигууд.

Арад зониие эрхимээр хангахын тулада энэ коллектив олон үхибүүтэй эхэнүүдэй, ганса бэе хүнүүдэй, инвалидуудай болон хүндэшэгөөр үбшэлэгшэдэй захиһан эм өөһэдөө гэртэнь абаашажа үгэдэг заншалтай болоо. Хүнүүдэй захиһан эмэй үгы байгаа һаа, хожомынь тэрэнэй бии болохолоор лэ ээдтэнь дуулгана. Мүн эмэй захил телефоноор абадаг болоо.

44—74

Иимэ номертой телефоной хонхо үдэр бүхэндэ таһалгаряагүй жэнгирнэ. Диспетчерэй абаһан захил, бэшэһэн адрес тус конторын хүдэлмэрилэгшэдэй хэдэг хэрэг, дүүргэдэг ажалые гэршэлнэ. Хонхын жэнгирээгээр захил хэгдэжэ, ажалшадай магазинуудһаа абаһан эдлэлнүүд тэдэнэрэй гэртэ абаашагдажа үгтэнэ. Айлнууд нэгэ гэрһээ нүгөө гэртэ нүүхэдээ гэр соохёо баһал ашаа шэрэлгэ, нүүлгэлгэ эмхидхэхэ конторын автомашина болон хүдэлмэришэдэй хүсөөр шэнэ гэртээ оруулгуулжархина. Түлеэ залһаяашье зөөлгүүлнэ. Ондоо тээшэнь эльгээгдэхэ эдлэлнүүдээ контейнертэ ашуулуулаад ябуулна.

Автобусто, самолёдто һууха билет тус конторо худалдадаг. Тиимэһээ хүнүүдэй билет абаха захил телефоноор уридшалан хэхэдэнь, биледыень гэртэнь абаашажа үгөөд, тоосоогоо хэдэг байна.

Дурсагдаһан конторо эмхидхэгдэһээр дүрбэн һара үлүүтэй болобо. Энэ хугасаа соо Улаан-Үдэ городой 35.800 гаран хүнэй хэһэн захил дүүргэһэн байна. Гансахан июниин үнгэрһэн 20 хоног соо 32 телевизор, хубсаһа угаадаг 21 машина, радиола, холодильник гэхэ мэтэ ажалшадай худалдан абаһан эдлэлнүүдые гэртэнь абаашажа үгөө.

ЮУН ХЭРЭГТЭЙБ?

Прокадай магазинуудаар ороходомнай иимэ асуудал һурадаг гээшэ. Тэрэ магазинда элдэб амһарта, хүгжэмэй инструмент, оёдолой, хубсаһа угаадаг машинанууд, пылесос, велосипед болон бусад зүйлнүүд саг зуура хэрэглээд бусаагдахаар ажалшадта үгтэнэ.

Мүнөө Улаан-Үдэдэ тиимэ 4 магазин хүдэлнэ. Железнодорожно гудамжаар прокадай түбэй жэшээтэ магазин нээгдэхээр бэлэдхэгдэжэ байна. Арад зоной хэрэглэмжэ хангахын тулада прокадай магазинуудта пианино, мотоцикл, мотороллер, холодильник, телевизор бии болгогдохонь.

МОСКВА. Зарядьеда һаяхан болотор хуушарһан багаханууд гэрнүүд байһан аад, мүнөө тэндэ угаа ехэ барилга хэгдэжэ байнхай. «Моспроект» гэжэ институдай 16-дахи мастерской Д. Н. Чечулинай хүтэлбэреэр «Россия» гэжэ Европодохи эгээн томо гостиницын проект зохёогоо. Эндэ баригдаха шэнэ гостиница ниислэлэй 6.000 айлшадые угтан абажа шадаха юм. Гостиницын байшан 12 дабхар, башнинуудынь 20 дабхар юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Зарядьедахи «Россия» гостиницын макет.

ТАСС-ай фотохронико.

БЭРХЭ ХҮБҮҮН

Эреэ марян һудалтай самсынгаа энгэр сэлинхэй үндэр сагаан хүбүүн эртэ үглөөгүүр үйлсэ үгсэн, түргэ түргэн алхалан ябана. Алтан шара үбсүүтэй хараасагайнууд тунга һэрюухэн агаарта аярхан, зүлгэ ногоон дайдадал дурлажа, һалажа ядашаһандал Хуһатын наагуур эрьен тойрон ниидэнэ. Хүбүүн умдан мэтэ сэсэг набшын хангалаар анхилһан агаар хомхойгоор һорон, Улаан хадын шобхо үндэр оройе шэртэн, олон бодолдо эзэлэгдэнги гэшхэлһээр.

Энэмнай Шэбэртын дунда һургуулиин һурагша Дамба Цыдыпов гээшэ. Энэ жэл наймадахи классаа эрхимээр дүүргээд, Бэшүүрэйнгээ совхозой 1-дэхи отделени дээрэ хони хайшалалгада хабаадалсана.

Дамба үетэн нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй хүбүүн. Багшанарайнгаа үгэһөө гарангүй, хэшээлдээ оролдосотой һайнаар бэлдэжэ ходо тоб гэмээр харюусадаг тулань, тэрэнэй дүрэ һургуулиин эрхим һурагшадай дундаһаа һаладаггүй.

Хэшээлэйнгээ һүүлээр гэртээ ерэхэдээ номоо үзэжэрхёод, өөрынгөө, дүү хүбүүнэйнгээ хубсаһа хунар угаадаг, шалаяа хамадаг, гэр тойронхи ажалаа дууһыень хэдэг байна.

«Дамба Цыдыпов ехэл бэрхэ хүбүүн даа. Дүрбэн тэгшэ гэжэ хэлэхэдэ алдуу болохогүй. Хүдэлмэридэшье бэрхэ, һайнааршье һурадаг»,—гэжэ һургуулиин директор Леонид Николаевич Степанов хэлэдэг юм. Шэбэртын суута хонишон гэжэ алдаршаһан Цыдын Шоймполовой хүбүүн Дамба жааханһаа хониинь харюулалсажа һураһан, нёдондо жэлһээ эхилжэ, хони хайшалжа һураһан юм.

Мүнөө Дамба Цыдыпов түрүү хайшалагшадай зэргэдэ ябалсана. Үдэр бүри 30—35 хони хайшалжа, толгойн 3 кг 300 граммһаа 3 кг 500 грамм хүрэтэр абадаг юм.

Үдын халуунай наран ольһотойгоор шаража, хорёон соохи хонид хүнлөөр уухилалдан, үбэлэй хүйтэнһөө аршалжа ябаһан нэхы ноосоһоо бушуу һалаһайбди гэһэндэл амиданги. Дүтэхэнэ сарай дэрэ зайгүй гар машинануудай таршаганахань дуулдана. Дамба шаламар хурдаар машинаяа гүйлгэнэ. Хэдыхэн минутын үнгэрхэдэ, хөөбэр нэхы ноосоһоо һалажа амаршаһан хонин дорюунаар бээ һэгсэрэсгээн, һүрэг тээшээ тангаршаан ошоно.

Шэбэртын һургуулиин эрхим һурагша Дамба Цыдыпов нэтэрүүгээр ажалладагайнгаа ашаар эндэшье, хони хайшалалган дээрэньшье түрүү зэргэдэ гаранхай.

Ц. ХАМАЕВ.

РОССИДА ГРАЖДАНСКА ҮЗЭГЭЙ БИИ БОЛОҺОН ТУХАЙ

Мартын 28-да 256 жэлэй саада тээ (1708) Россида шажанай үзэгһөө ондоо ном хэблэхэ шэнэ үзэг бии болгогдоһон байна. Хэблэлэй тэрэ үзэг хуушанай, церковно-славянска үзэгһөө ондоогоор — граждански үзэг гэжэ нэрлэгдэдэг болоһон байгаа.

Абтаһан тэрэ үзэг хуушан үзэгһөө ямар илгаатайб?

Тэрэ үедэ барай шэнэ үзэг бии болголго шэнэ үзэглэл зохёолготой шууд сэхэ холбоотой байһан.

Тиихэ сагай хуушан үзэг грекческэ үзэгэй үндэһэн дээрэ IX зуун жэлдэ Болгарида бии болгогдоһон. Үзэг зохёогшо Кириллэй нэрээр тэрэ үзэг нэрлэгдэһэн байха. X—XI зуун жэлнүүдтэ Кириллэй зохёоһон тэрэ үзэг Русьда абтаа. Кирилловскэ бэшэг саг үргэлжэ хубилгагдажа байһан. Сэхэ өөдөө бодомол үзэг ябан ябан хурданаар бэшэгдэдэг үзэг болгогдоһон байха юм. Өөдөө бодомолоор бэшэгдэдэг үзэг үгы болгогдожо, хэбтэмэл, налуугаар бэшэгдэдэг үзэг болгогдоо.

Кирилловскэ тэрэ үзэгые I Петр 1708 ондо хубилгаһан байна. I Петрой хэһэн хубилалта тэрэ дарһадаа бэелүүлэгдээгүй. Гэнтэ бэшэ, дадхаагдаһаар заһагдаа. Барай шэнэ үзэг бии болгогдоо. Абтаһан зарим үзэгүүд һэлгэгдээ. Үзэгүүд тон нарин нягтаар шэлэгдээ. Тингэжэ 1709 оной эсэс 1710 оной эхеэр гражданска үзэгэй дүрсэ түхэл эсэслэн тогтоогдоһон байха юм. I Петр ородой үзэгэй янза түхэлые хаража үзөөд, зарим үзэгүүдые зуража хаяһан байна.

Россида гражданска үзэг XVIII зуун жэлэй эхеэр дэмы абтаагүй. Энэ хубилалта ородой гүрэнэй хүсэ шадалай ургалта дээрэһээ болоо. Промышленностиин ургалта, флот болон армии байгуулалга өөрын мэргэжэлтэдтэй болохо гэһэн эрилтэ табяа. Эрдэм һургуулитай хүнүүд хэрэгтэй байгаа. Шэнэ үзэг хадаа үзэг бэшэгтэ һургалгые хүнгэдхөө, эрдэм номдо һургалга хүгжөөлгэдэ туһа хүргөө. Тэрэ үзэг өөрынгөө үндэһөөр манай үе хүрэтэр үргэлжэлүүлэгдэн ерээ.

(Календарьһаа абтаба).

Туһатай зүбшэл

Шубуунай мяха (холодильнигүй һаа) гутаангүй байлгаха гээ һаа уксусаар норгон шингтүүлһэн сэбэр бүдөөр һайса орёогты. Будайнгөө хатахаяа һанахалаар тэрэнээ уксусаараа дахин норгохо. Тиигэд байхадаа шубуунай мяхан жэлэй эгээн дулаан сагта үжэн гутангүй хэдэн хоногой туршада байжа шадаха. Дотороо гаргагдаагүй шубуун гэдэһээ гаргагдаһан мяханда орходоо бүри удаан гутангүй байдаг.

* * *

Тоһон шэрээр будагдаһан гү, али тоһон болоһон гар угаажа сэбэр болгохонь түбэгтэйшэг гэжэ мэдэгдэбди. Энэ ушарта тоһон болоһон гартаа вазелин түрхеэд, удаань угаагты.

* * *

Гуталайнгаа хабшадаг байгаа һаань, тэрэнээ газетын шингтэй саарһаар шэглэжэ хоноxо. Энэ аргые гансахан зунай сагта хэрэглэхэ хэрэгтэй.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой Швецидэ айлшалжа байһан тухай мэдээсэл соо нүхэр Н. С. Хрущевой Окселесунд городой металлургическа комбинат, мүн «Хагбюберг» гэжэ худөөгэй ажахы хараһан тухай информацинууд; профсоюзуудай областной Соведэй түрүүлэгшэ Л. Асеевэй «Худөөгэй профорганизациин халан абамаар дүршэл» гэһэн статья; Хоринын Яруунын үйлэдбэриин управлениинуудэй гүрэндэ һү, үндэгэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэн тухай мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Замай залуушад одоо пэсооной» гэһэн В. Николаевай корреспонденци; А. Соломенный — «Хүнгэхэноор ажаһууха гэһэн хүсэл»; «Багшанарай съездые угтуулан» гэһэн рубрика доро корреспонденци; ВЦСПС-эй пленум тухай мэдээсэл.

Гурбадахи хуудаһанда: «Ушагшамнай хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ» гэһэн рубрика доро горпромторгын товароведууд М. Кузнецов, Г. Лещенко гэгшэдэй «Ажалшадай хэрэглэмжые хараада абангүйгөөр» гэһэн корреспонденци; «Дээдэ һургуулинууд ба һуралсалай болзор» гэһэн гаршаг доро республикын дээдэ һургуулинуудай ба техникумүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэй хэһэн хөөрэлдөөн. Уласхоорондын байдалаар ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһан «Субботний огонёк» гэһэн гаршагтай. Эндэ А. Игумновагай хүнэй һэшхэл тухай; В. Мельникэй «Ногоон клуб» гэһэн бусад һонирхолтой материалнууд толилогдоо.

ҺАЙН ҺАЙХАН СЭДЬХЭЛЭЙ, ХАНИ ЁҺОНОЙ АЯНШАЛГА

Швецидэ Н. С. Хрущевой аяншалжа байһан тухай гадаадын хэблэл иигэжэ бэшэнэ

СОФИ, июниин 25. (ТАСС). Швецидэ нүхэр Н. С. Хрущевой аяншалжа байһан тухай Болгариин хэблэл ехэ анхаралтайгаар ажагладаг зангаараа гээд БТА агентство мэдээсэнэ. «Амгалан тайбанаар һуухые эрмэлзэлтэ бүхы ажалшадые нэгэдүүлнэ», «Швециин хүдэлмэришэд өөһэдынгөө талархалые элирхэйлэн мэдүүлнэ», «Н. С. Хрущев Гетеборгын хүндэтэ айлшан» гэһэн томо гаршагуудтайгаар Гетеборгдо советскэ делегациин айлшалалга тухай газетэнүүд эли газарнуудтаа мэдээсэнэ, «Гетаверкен» гэжэ судна бүтээлгын предприятида Советскэ правительствын толгойлогшын хэлэһэн үгын удхые толилно.

ПРАГА, июниин 25. (ТАСС). Швецидэ нүхэр Н. С. Хрущевой аяншалжа байһан тухай мэдээсэлнүүдые «Эб найрамдал — бүхы хүдэлмэришэдэй хамтын хэрэг», «Харилсаагаа улам хүгжөөхэ һайн хараа зам», «Амжалтатай харилсаа холбоон» гэһэн гаршагуудтайгаар Чехословакиин бүхы түбэй газетэнүүд мүнөөдэр эли газарнуудта толилоо. Стокгольмын ратушада, Гетеборгын судоверфьдэ Советскэ правительствые толгойлогшын хэлэһэн үгын удхые газетэнүүд толилхо зуураа, швед арад хүндэтэ айлшаниие халуунаар угтана гэжэ заана.

ВАРШАВА, июниин 25. (ТАСС). Швецидэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой аяншалгын хойноһоо Польшын ажалшад һонирхолтойгоор ажаглан харана. Швецидэ Советскэ правительствые толгойлогшын аяншалжа байһан тухай газетэнүүд ехээр бэшэнэ.

Стокгольмын ратушада Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгын дэлгэрэнгы удхые «Атомна зэбсэггүй орон нютагуудай аюулгүй байдал хангаха найдуулга үгэхөөр СССР бэлэн», «Хани барисаан алишье талада ашатай туһатай», «Тэгшэ эрхэтэй байха, бэе бэеэ хүндэлэлсэхэ ябадалда СССР Швеци хоёрой харилсаа холбоон үндэһэлнэ» гэһэн гаршагуудтайгаар Польшын бүхы газетэнүүд толилһон байна.

СТОКГОЛЬМ, июниин 25. (ТАСС). Н. С. Хрущевой Гетеборг город ошоһон, «Карл Линней» гэжэ рефрижераторые уһанда табилгын ёһололдо хабаадалсаһан тухай, урадхуул догые Советскэ Союзда дамжуулан үгэлгэ тухай, тэрэшэлэн Гетеборгын верфьдэ, Гетеборгын ратушада болоһон сайлалга дээрэ Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэ тухай Стокгольмын бүхы газетэнүүд дэлгэрэнгыгээр бэшэнэ.

Н. С. Хрущевой хэлэһые верфиин хүдэлмэришэд анхаралтайгаар шагнаа, тэрэниие нэрьесэ альга ташан угтаа гээд «Стокгольмс-Тиднинген» газетэ мэдээсэнэ. Гетеборг городой ратушада болоһон сайлалгын хани халуунаар үнгэрһэн тухай хэблэл мүн лэ тэмдэглэнэ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

И. Тито Варшава ерэбэ

ВАРШАВА, июниин 25. (ТАСС). СФРЮ-гэй президент, Югославиин коммунистнуудай союзай генеральна секретарь Иосип Броз Тито Польшын хүдэлмэришэнэй Нэгэдэмэл партиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Владислав Гомулкын, ПНР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Александр Завадскиин уряалаар албанай хэрэгээр Варшава ерээ.

Индустриализациин түсэбүүд

АККРА, июниин 25. (ТАСС). Африкын дүрбэн гүрэнэй—Дагомейн, Дээдэ Вольтын, Нигериин болон Тогын—түлөөлэгшэдэй зүблөөн Дагомейн республикын ниислэлдэ мүнөөдэр нээгдээ. Тус оронуудые индустриализацилха түсэбүүд тухай асуудал энэ зүблөөн дээрэ хэлсэгдэхэ юм.

Гана Ньюс гэжэ агентствын корреспондентын Ломеһоо мэдээсэһэнэй ёһоор тус асуудалаар бүри ехэ түлөөлэлгэтэй зүблөөн энэ оной сентябрь һарада Малиин республикын ниислэл Бамакода болохо юм. Тэрэ зүблөөндэ Баруун Африкын бүхы гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд хабаадалсахаар туxайлагдана.

Негрнүүдые газаашалан хашалгые буруушааһан демонстраци

ВАШИНГТОН, июниин 25. (ТАСС). Хара шарайта хүн зоной дэбжэлтэдэ туһалха национальна ассоциациин конференци мүнөө Вашингтондо боложо байнхай. Тэрээндэ хабаадаһан 2.000 шахуу хүнүүд США-гай юстициин министерствын байшангай үмэнэ үсэгэлдэр демонстраци хэжэ, Миссисипи штадта негр хүн зониие алаха, сохихо кампаниин боложо байһые эрид шууд буруушаагаа.

Юстициин министерствын байшангые демонстрантнууд хүсэдөөр хүреэлээд зогсожо байгаа. «Миссисипидэ алалга хюдалга болюулагты», «Негрнүүдэй һунгуулиин эрхые хамгаалха хэрэгтэй» гэһэн плакадуудые баряад тэдэнэр эндэ ерээ.

Хара шарайта хүн зоной дэбжэлтэдэ туһалха национальна ассоциациин делегаци юстициин министр Роберт Кеннедидэ ороо. Делегациие ассоциациин хэрэг хүтэлдэг секретарь Рой Уилкинс толгойлһон байна. Тэмсэлшэдэй гражданска эрхые хамгаалхаһаа гадна, Миссисипи штадта ажаһуудаг 985.000 негрнүүдые хамгаалха шухала хэмжээнүүдые абахыень министрые делегаци уряалһан байна.

АНЗЮС-ай соведэй зүблөөн болохонь

ВАШИНГТОН, июниин 25. (ТАСС). АНЗЮС-ай—США, Австрали болон Шэнэ Зеландиин сэрэгэй бүлэглэлэй соведэй заседани Вашингтондо июлиин 17—18-да болохонь гэжэ США-гай гүрэнэй департамент үсэгэлдэр соносхоо.

США-һаа гүрэнэй секретарь Раск, Австралиһаа — гадаадын хэрэгүүдэй министр Поль Хэзлак, Шэнэ Зеландиһаа — премьер-министр Кейт Холиок гэгшэд зүблөөндэ хабаадаха байна.

Редактор
Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25—41, 38-30, информации—32-74 и переводов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н00151. Заказ. № 517.